خودا هیوایە
بۆ دڵە بێهیواکان

لاَ تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللهِ

بێهیوامەبن لە سۆز و میهرەبانی خودا

ئامادەکردن و وەرگێڕانی
شانیا کاکی

خودا هیوایە
بۆ دڵە بێهیواکان

پەندو ئامۆژگاری لە قورئانی پیرۆز و فەرموودەکانی پێغەمبەر(ﷺ)، و زانایانی دیاری ئیسلام لە هێنانی ئاسوودەیی و هیوا بۆ ڕۆح.

بەختیاری

ناوی کتێب : خودا هیوایە بۆ دڵە بێهیواکان

ئامادەکردن و وەرگێرانی: شانیا کاکی

دیزاین: دارەوان یاسین

بابەت: وتە و ئامۆژگاری

تیراژ: ١٠٠٠ دانە

نۆبەتی چاپ: چاپی یەکەم

ساڵی چاپ: ٢٠٢٣

ناوەندی بڵاوکار: کتێبخانەی بەختیاری

مافی لە چاپدانەوەی پارێزراوە

لە بەڕێوەبەرایەتی گشتی کتێبخانە گشتییەکان
ژمارە سپاردنی (١٥٢٢) ساڵی ٢٠٢٣ی پێدراوە

پێشەکی

ئەم قسانەم لەگەڵ خۆمدا بردووە و لە دڵمدا هەڵمگرتوون.
ئەوان بە درێژایی ساڵان هێز و هیوایەکی زۆریان پێ
بەخشیووم. من ویستم لە پەرتووکێکدا کۆیان بکەمەوە بۆ
ئەوەی سوود بە کۆمەڵگایەکی گەورەتر بگەیەنن (إن شاءالله)
بە پشتیوانی خودای گەورە، من تەنها بەندەیەکم کە پێویستم
بە بەزەییە.

هەرکەسێک کە ئارەزووی چاکە دەکات ڕێگە بدەن ئەنجامی
بدات و لە گەشەپێدانی خۆیدا شەو و ڕۆژ سەرزەنشتی خۆی
بکات. هیچ شتێک لەوە بەسوودتر نییە کە بیر لەوە بکەیتەوە
قورئان نامەیەکی خۆشەویستییە کە لەلایەن خوداوە بۆت
ئامادە کراوە.

ڕەگی بەختەوەری لەم دونیادا ڕازیبوونە. بە ڕازیبوون،
بەرەو دەرگاکانی سوپاسگوزاری دەبرێیت. بە ڕازیبوون
ئارامگر و ڕازی دەبیت بە بڕیارەکانی گەورەکەت، کە خودای
باڵا دەستە. بە سوپاسگوزاربوون هەنگاوێک زیاتر دەڕۆیت و
نەک هەر ڕازی دەبیت، بەڵکوو دڵخۆشیت و سوپاسگوزاریت
بۆ ئەو بارودۆخەی کە تێیدایت.

سەبارەت بە پاداشتی ئەو کەسانەی ئارامگرن، خوای گەورە دەفەرموێت:

(قُلْ يَٰعِبَادِ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ٱتَّقُوا۟ رَبَّكُمْ ۚ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا۟ فِى هَٰذِهِ ٱلدُّنْيَا حَسَنَةٌ ۗ وَأَرْضُ ٱللَّهِ وَٰسِعَةٌ ۗ إِنَّمَا يُوَفَّى ٱلصَّٰبِرُونَ أَجْرَهُم بِغَيْرِ حِسَابٍ)

الزمر : الآية ١٠

(قُلْ يَا عِبَادِ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا رَبَّكُمْ ۚ) ئەی پێغەمبەر! بە بەندەکانم بڵێ: ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە! خۆتان لە نا فەرمانیی و سەرپێچی پەروەردگارتان بپارێزن و، فەرمانەکانی بەجێ بێنن.

(لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَٰذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ ۗ) بۆ ئەوانەی کە لەم دونیایەدا چاکەیان ئەنجام داوە، پاداشتێکی چاکیان بۆ هەیە. پاشان دەیەوێ هیجرەتیان پێ بکاو ناوەندی شیرک بەجێ بهێڵن، بۆیە دەفەرمووێ (وَأَرْضُ اللَّـهِ وَاسِعَةٌ ۗ) ئاشکرایە کە زەویی خوا فراوانە، جا کەواتە ئێوە لە (دار الكفر) ەوە بچن بۆ (دار الاسلام)، وە لە هەر جێگایەکدا نەتوانن خواپەرستیی چاک بکەن بە جێی بهێڵن، دیارە لەو پێناوەدا ئێوە تووشی گەلێ ئازار دەبن، بۆیە دەفەرموێ: (إِنَّمَا يُوَفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُم بِغَيْرِ حِسَابٍ) ئارامگربن لەسەر کۆچ و دووری لە زێد و خۆشەویستان، بەراستی بە ئارامگرەکان پاداشی بێ ژمارە دەدرێتەوە، بەندەیەک کە پێویستی بە بەزەیی خودایە.

هـیـوا
لـه سـوجـدەدا مـاڵـەکـەمـم دۆزییـەوە

Description

بسم الله الرحمن الرحيم
🤍چەناڵێک تایبەت بە کتێب و بابەتی جیاواز🤍

ئەم کتێبە لەلایان سارا نامیق کراوە بەpdf
پێویستی بە دوعایە دوعای خێری بۆ بکەن

چەنال
https://t.me/tanyahaji7

بۆ ڕاوبۆچون و پسیار بۆ کتێب مەینێرە↓
@tanyahaji22

ئەکاونت↓
https://linktr.ee/tanyahaji22

t.me/tanyahaji7

Invite Link

١

ئیبن قەیم (ڕەزایی خودای گەورەی لەسەر بێت دەفەرموێت:

"شێخ الاسلام ئیبن تەیمییە، خوای گەورە ڕێز لە ڕۆحی بگرێت و گۆڕەکەی ڕووناک بکاتەوە، جارێک پێی وتم: (بە نموونەیەکی ڕێک و پێک مەبەستی پەنابردن بۆ خودا لە شەیتان ڕوون دەکاتەوە):

"ئەگەر سەگی شوانەکە، پێت وەڕی و هەوڵیدا پەلامارت بدات، ئەوا شەڕی لەگەڵ مەکە لەبری ئەوە ڕوو لە شوانەکە بکە و داوای یارمەتیی لێ بکە چونکە ئەو دەیبەستێتەوە و لە کێشەکە ڕزگارت دەکات."

کاتێک مرۆڤ لە شەیتانی نەفرەتلێکراو پەنا بۆ خودا دەبات، ئەوا خودا دەیپارێزێت و شەڕ و خراپەی شەیتانی لێ دوور دەخاتەوە.

٢

ئەبوبەکری سدیق (خوا لێی ڕازی بێت) دەفەرموێت:

"خۆزگە من قژێک بوومایە لەسەر ڕووی خزمەتکارێکی باوەڕدار."

ڕەزای خودای لەسەر بێت، ڕادەی ترسی لە خودای گەورە و کردنی هەر کارێک بۆ ئەوەی گەورەکەی ڕازی بکات دەگریا و دەیگوت: "بگری و ئەگەر ناتوانی زۆر هەوڵبدە".

بۆ ئەم کاریگەرییەش ئیبن جەوزی ....وتی:

" کاتێک ترسی ڕاستەقینە لە خودا لە دڵتدا بەدی هات، هەموو شتە باشەکانت بۆ دێن."

٣

خودای من و پەروەردگارم، جگە لە تۆ کێم هەیە؟

لە ژیاندا جاروبار فێر دەکرێین کە لە باشی و لە سەختیدا تاکە کەسێک کە دەتوانێت بەتەواوی لە بارودۆخەکەمان تێبگات خودایە. کۆتا یارمەتی لە خوداوەیە. هەوڵدان بۆ بەدەستهێنانی پەسەندکردن و خۆشەویستیی خودای گەورە دەبێتە هۆی هەڵهاتن لە هەموو سەختی و نەهامەتییەک کە مرۆڤ لە ژیاندا ئەزموونی دەکات.

"هەر کەسێک باوەڕی بە خودا و ڕۆژی دوایی هەیە دەبێت سەرنجی ئەمە بدات:

(وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ ۚ وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى ٱللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُۥٓ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ بَٰلِغُ أَمْرِهِۦ ۚ قَدْ جَعَلَ ٱللَّهُ لِكُلِّ شَىْءٍ قَدْرًا) الطّلاق : الأية ٣

(وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ ۚ) وە ڕزق و ڕۆزی دەداتێ لە شوێنێکەوە کە خۆیشی گومانی نە دەبرد، واتە: ڕێنموونی

دۆزینەوەی ڕێگای ژیانی دەکات. (وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّـهِ فَهُوَ حَسْبُهُ)
وە هەر کەسێک پشت بە خوا ببەستێ دوای بەکارهێنانی
هۆکار، ئەوە تەنیا خوای بەسەو کاروباری بۆ ئاسان
دەکات (إِنَّ اللَّـهَ بَالِغُ أَمْرِهِ) چونکە بێگومان هەرچی خوا
بڕیاری لەسەر بێت، هەر ئەنجامی دەداو دەیگەیەنێتە جێ
(قَدْ جَعَلَ اللَّـهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا) بەڕاستیی بۆ هەموو شتێک خوا
کات و ئەندازەیەکی دیاریکردووە: خۆشیی و، ناخۆشیی،
هەردووکیان تەواو دەبن و دەبڕێنەوە.

ئەم وشانە ئەوەمان بیردەخەنەوە جگە لە خودا کەسمان نییە
کە هاوکارمان بێت. یارمەتیی خودا نزیکە و ئیمانداران بە
ویستی خودا سەرکەوتوو دەبن نائومێد مەبە؛ ئەو کەسەی کە
خودا خۆشی دەوێت، خودا هەرگیز لە تاریکیدا بەجێیناهێڵێت.
بۆ ساتێک بیهێنە بەرچاوت کە چی بۆ کەسێک دەکەیت کە
خۆشت دەوێت ئەگەر دڵتەنگ بێت یان پەرێشان بێت. لە
هیچ ئاستێکدا بەراورد ناکرێ بەو یارمەتی و پشتگیرییەی کە
لە خودای گەورەوە وەریدەگیرێت. کات و زانیاری خودای
گەورە زۆر لەوە زیاترە کە ئێمە لە دواکەوتنی ئاسانکاری
یان وەڵامی پاڕانەوەیەک تێبگەین.

ئیبن جەوزی ...... بۆ ئەم ئاکامە تێبینیی کرد:

"ئەگەر تەوبەتان کرد و پاڕانەوە بەڵام وەڵام نەدرانەوە، لە بارودۆخەکەتان بکەنەوە، چونکە ڕەنگە تەوبەکەتان بە نەزانرابێت .بۆیە کار بکەن بۆ تەواوکردنی؛ پاشان ئا بە و لە پاڕانەوە ماندوو مەبە، چونکە ڕەنگە لە بەرژەوەندیی ئێوەدا بێت کە وەڵامەکە دوابکەوێت، یان وەڵام نەدرێتەوە بەم شێوەیە پاداشتەکانت کەڵەکە دەکەیت و لە ڕێگەی ئەم شتەوە وەڵام دەدرێتەوە کە سوودت پێدەگەیەنێت و ڕەنگ لە بەرژەوەندیی تۆدا بێت کە ئەوەی بەدوایدا دەگەڕێیت بەدەستی نەهێنیت، بەڵکوو شتێکی باشترت پێدەدرێت کە جێگەی بگرێتەوە."

لە کۆتاییدا بۆ باوەڕدارێکی ڕاستەقینە کارەکە پەیوەندیدارە بە: خودا بەسە بۆ ئێمە: ئەو باشترین پارێزەرە.

٤

﴿وَ هُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنتُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾

سورة الحديد: الآية ④

لە هەر جێگایەک بن خوداتان لەگەڵە

وشەکانی خودا ئارامییە بۆ دڵی ئیمانداران و ئەوانەی بیر لە قورئان دەکەنەوە زانینی ئەوەی کە خودای گەورە لە کاروبارەکانماندا لە هەموو کاتێکدا لەگەڵمانە، یەکێکە لە گەورەترین پیرۆزییەکان کە بەندەیەک دەتوانێت لە ژیانیدا هەیبێت چونکە ئەوەی لە خودای گەورە بێبەشە لە هەموو چاکەیەک بێبەشە؛ لە کاتێکدا ئەو کەسەی کە خودای هەیە هەموو چاکەیەکی بەدەستهێناوە. خودای گەورە زانیاریی بێسنووری هەیە لەسەر کاروبارەکانمان. زانینی ئەمە دەبێت شادی و دڵخۆشی بۆ دڵمان بهێنێت.

(وَعِندَهُۥ مَفَاتِحُ ٱلۡغَيۡبِ لَا يَعۡلَمُهَآ إِلَّا هُوَۚ وَيَعۡلَمُ مَا فِي ٱلۡبَرِّ وَٱلۡبَحۡرِۚ وَمَا
تَسۡقُطُ مِن وَرَقَةٍ إِلَّا يَعۡلَمُهَا وَلَا حَبَّةٖ فِي ظُلُمَٰتِ ٱلۡأَرۡضِ وَلَا رَطۡبٖ وَلَا
يَابِسٍ إِلَّا فِي كِتَٰبٖ مُّبِينٖ) الأنعَام : الأية (٥٩)

(وَعِندَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ) کلیلی گشت گەنجینەکانی غەیب، تەنها لای خوایەو تەنها هەر ئەویش پێیان دەزانێت و تەواوی کارە نادیارەکانیش لای ئەو ئاشکراو دیارن.
(وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ) هەرچیش لە وشکانیی و دەریادایە ئەو دەیزانێ (وَمَا تَسْقُطُ مِن وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا) هیچ گەڵایەک ناکەوێتە خوارەوە، خوا پێی نەزانێت (وَلَا حَبَّةٍ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ) هەردەنکێک یان تۆوێک لە تاریکیەکانی زەویدا نیە لە خودا پەنها بێت (وَلَا رَطْبٍ وَلَا يَابِسٍ) و هەرچی تەڕو وشکیشە (إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ) گشتی ئەوانە لەناو کتێبێکی ئاشکرادایە وەکو (لوح المحفوظ) ، واتە: خوای گەورە بە گشت بوونەوەر -بەگیاندارو بێ گیانیەوە- زانست و زانیاریی هەیە.

السَّمِيعُ

The All-Hearing

٥

شێخ ئیبن تەیمیە فەرمووی:

"بەڕاستی هەتا ئەمڕۆش بەردەوام ئیسلامەکەم نوێ دەکەمەوە، و خۆم بە موسڵمانێکی باش نازانم."

لە کاتێکدا شێخ ئیبن تەیمیە .. یەکێکە لە گەورەترین زاناکان، لەگەڵ ئەوەشدا سروشتی بێفیزی و ترسی لە خودا لێرەدا وێنا کراوە. مرۆڤ هەرگیز نابێت پشت بە کردەوەکانی ڕابردووی ببەستێت و دەبێت بەردەوام هەوڵ بدات بۆ باشترکردنی ڕۆحی خۆی و خۆراکدانی ڕۆحی. لە هەبوونی سروشتێکی سادەیدا، بتوانێت خۆی باشتر بکات نەک لە یەک دۆخدا گیر بخوات یان لەوەش خراپتر پێچەوانەی بکاتەوە.

(وَلَا تَمۡشِ فِي ٱلۡأَرۡضِ مَرَحًاۖ إِنَّكَ لَن تَخۡرِقَ ٱلۡأَرۡضَ وَلَن تَبۡلُغَ ٱلۡجِبَالَ طُولٗا) الإسرَاء: الأية ﴿٣٧﴾

(وَلَا تَمۡشِ فِي ٱلۡأَرۡضِ) وە بەفیزو خۆ بەزل زانین و کەش و فشیکەوە، وەک لووت بەرزە ستەمکارەکان بەسەر زەوییدا مەچۆ (إِنَّكَ لَن تَخۡرِقَ ٱلۡأَرۡضَ) چونکە بەڕاستیی تۆ هەرگیز ناتوانی ئەم زەویە لەت بکەیت و بقڵشێنیت، چونکە تۆ وەکو جەستە، مرۆڤێکی لاوازو بێ دەسەڵاتی، جا ئیتر ئەو خۆ بەزلزانین و کەش و فشەیەت چییە؟ (وَلَن تَبۡلُغَ ٱلۡجِبَالَ طُولٗا) قەتیش قەد و باڵات لە درێژیدا ناگاتە درێژیی و بەرزی کێوەکان کە بەشێکن لەم زەویە، جا ئیتر ئەو کەشخەییە بۆ چییەو بۆچی سەر دانانوێنیت بۆ پەروەردگاری ئەم بوونەوەرە کە تۆش بەشێکی زۆر بچووکت لێ پێکهێناوە؟

٦

ڕەمەزان تواناکانمان پیشان دەدات و ئەگەر بمانەوێت دەتوانین چی بین

سەرەڕای ئەو کاتە کەمە، بەلام لە ڕۆح و گەشەپێدانی
خۆماندا زۆر بەدەست دەهێنین. ئەمە نەک هەر ئەوەمان
بۆ ڕووندەکاتەوە کە چۆن دەتوانین بەرهەمدار بین، ئەگەر
بتوانین کاتەکانمان بە شێوەیەکی کارا بەڕێوە ببەین بەڵکو
ئەوەی زۆرجار پێمان وایە ئەستەمە، ئەستەم نییە و دەکرێت.
ئارامگرتن کلیلی گەورەترین دەستکەوتەکان. پێغەمبەر (ﷺ)
لە ساڵی ٦٢٠ی کۆچیدا بەبێ هیچ شتێک مەککەی بەجێهێشت،
لەگەڵ ئەوەشدا لە ساڵی ٦٣٠ ی کۆچیدا گەڕایەوە بۆ ئەوەی
بەئاشتیخوازانە ببێتە گەورەی ئەو شارە تەنها ١٠ ساڵ
ئارامگرتن و کاری قورسی پێویست بوو بۆ بەدەستهێنانی
یەکێک لە دەستکەوتە گەورەکان- ڕزگارکردنی ماڵی خودای

مەزن لە بنەکان.

دەوترا: چۆن چاودێریی ئارامگرتن بکەین؟

"بە هەمان شێوەی کە بەرۆژوو دەبین! بەتەواوی دڵنیابن کە لە کۆتاییدا بانگی مەغریب دەدرێت."

ئیبین قەیم دەفەرمووێت: "ئارامگرتن بۆ ئەوەیە دڵ هەست بە تووڕەیی نەکات بەرامبەر بەو شتەی کە قەدەرە و بۆ ئەوەی دەم گلەیی نەکات."

"مەهێڵە پێناسەی تۆ بۆ سەرکەوتن، شکست یان بەهای خۆت هیچی تر نەبێت جگە لە پێگەی خۆت لەگەڵیدا و ئەگەر ئەمە بکەیت، دەبیتە شتێکی نەشکاو، چونکە دەستگرتنەکەت نەشکاوە. تۆ دەبیتە نەبەز چونکە پشتگیریکەرەکەت هەرگیز ناتوانرێت ببەزێنرێت و هەرگیز خاڵی نابێتەوە چونکە سەرچاوەی بە ئاوات گەیشتنەکەت بێکۆتایە و هەرگیز کەم نابێتەوە."

پێغەمبەر (ﷺ) لە کاتی کۆچی دوای (ئیبراهیمی کوڕی) دەفەرموێت: چاو دەگری و دڵ خەمبار دەبێت، بەڵام ئێمە تەنها ئەوە دەڵێین کە خودای گەورە لێی ڕازی بێت."

٧

ئیبن جەوزی دەفەرموێت: کەشتیی تەمەنت لە کەناراوەکانی گۆڕستان نزیک دەبێتەوە، کێشەت چییە کە لەناو کەشتییەکەدا سەرقاڵی بەدەستهێنانی کەلوپەلیت؟"

ئیمامی عەلی فەرموویەتی:

ژیانی دوایی بەرەو ئێمە دێت و ئەم ژیانەش لە ئێمە دوور دەکەوێتەوە، کەواتە لە منداڵانی ژیانی دواتر بە نەک لە منداڵانی دونیا چونکە ئەمڕۆ کردەوەی بێ بیرکردنەوەیە، سبەینێش بیرکردنەوەیە بەبێ کردار."

٨

"عەبدوڵڵای ئیبن عومەر دەفەرموێت:

(پێغەمبەری خوا (ﷺ) دەستی بە شانی منەوە گرت و فەرمووی: لەم دونیایەدا بە وەک ئەوەی نامۆ یان ڕێبوارێک بیت، گێڕەرەوە ئەوەی زیاد کرد "ئەگەر تا ئێوارە لە ژیاندا مایتەوە، چاوەڕێی ئەوە مەکە بەیانی زیندوو بیت، وە ئەگەر تا بەیانی لە ژیاندا مایتەوە، چاوەڕێی ئەوە مەکە ئێوارە زیندوو بیت، پێش ئەوەی نەخۆش بکەویت لەشساغیت بقۆزەرەوە و پێش مردنت ژیانت بقۆزەرەوە.")

"ئەی هاوڕێ، لەوانەیە ئەو قوماشەی کە کفنی بە خاک سپاردنەکەتی لێ دەبڕدرێت، گەیشتبێتە بازاڕ و لەگەڵ ئەوەش دا تۆ بێئاگا بیت."

٩

ئەبو هورەیرە (رَضِیَ اللَّهُ عَنْهُ) گێڕاویەتیەوە کە پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی:

"خوای گەورە لە فەرموودەیەکی (قودسیدا) دەفەرموویێت: من وەک ئەوە وام کە بەندەکەم بیری لێ دەکاتەوە، من لەگەڵیدام کاتێک یادم دەکات، ئەگەر یادی منی بۆ خۆی کرد، من یادی ئەو دەکەم بۆ خۆم، وە ئەگەر یادی منی کرد لە کۆبوونەوەیەکدا، لە کۆبوونەوەیەکی باشتردا یادی دەکەم، ئەگەر بە ئەندازەی بستێک لێم نزیک بێتەوە، بە ئەندازەی باڵێک لێی نزیک ئەبمەوە، ئەگەر بەئەندازەی باڵێک لێم نزیک بێتەوە بە ئەندازەی دوو باڵ لێی نزیک ئەبمەوە، ئەگەر بە ڕۆیشتن بێت بۆ لام، من بە پەلە ڕۆشتن دەچم بۆ لای.

هەروەها ئیبن قەیم فەرمووی:

تا زیاتر چاوەڕوانییەکی باشت لە پەروەردگارت هەبێت و متمانەت زیاتر پێی هەبێت، زیاتر پشتی پێ دەبەستێت و متمانەی ئومێدت پێی دەبێت. هەر لەبەر ئەمەشە، هەندێک پشتبەستن و متمانەی پێی دەبێت. هەر لەبەر ئەوەی کە چاوەڕوانییەکی راستەقینەیان روونکردەوە بۆ ئەوەی هەبێت، لە ڕاستیدا، هەبوونی باشیان لە خودای گەورە هەبێت، پشتبەستن و متمانەکردن چاوەڕوانیی باش لێی دەبێتە هۆی پشتبەستن و متمانەکردن پێی، وەک چۆن بە بیردا نەهاتووە، مرۆڤ بتوانێت متمانە بە کەسێک بکات کە چاوەڕوانیی خراپی لێی بێت یان هیچ هیوایەکی لێی نەبێت و خوای گەورە باشترین دەزانێت."

ئەبو هورەیرە (رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ) گێڕاویەتیەوە کە پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی:

"خوای گەورە لە فەرموودەیەکی (قودسیدا) دەفەرمووێت: خوای باڵادەست دەفەرموێت: "ئەو کەسەی دوژمنایەتیی دۆستێکم بکات من شەڕی لەگەڵ دەکەم، بەندەکەم لێم نزیک دەبێتەوە و هیچ شتێکی خۆشەویست تر بۆ من نییە لەوەی کە سەپاندوومە لەسەری. بەندەکەم بەردەوام لە من نزیک دەبێتەوە بە کارە خۆبەخشییەکان تا ئەو کاتەی خۆشم دەوێت. کاتێک خۆشم دەوێت، من بیستنی ئەوم کە پێی دەبیستێت، بینینی ئەوم کە پێی دەبینێت، دەستی کە پێی دەگرێت و پێیەکەی کە پێی دەڕوات. ئەگەر داوای لێ کردم،

هەروەها ئیبن قەیم فەرمووی:

تا زیاتر چاوەڕوانییەکی باشت لە پەروەردگارت هەبێت و ئومێدت پێی هەبێت، زیاتر پشتی پێ دەبەستیت و متمانەت پێی دەبێت. هەر لەبەر ئەمەشە، هەندێک پشتبەستن و متمانەی ڕاستەقینەیان ڕوونکردەوە بۆ ئەوەی کە چاوەڕوانییەکی باشیان لە خودای گەورە هەبێت. لە ڕاستیدا، هەبوونی چاوەڕوانیی باش لێی دەبێتە هۆی پشتبەستن و متمانەکردن پێی، وەک چۆن بە بیردا نەهاتووە، مرۆڤ بتوانێت متمانە بە کەسێک بکات کە چاوەڕوانیی خراپی لێی بێت یان هیچ هیوایەکی لێی نەبێت و خوای گەورە باشترین دەزانێت."

ئەبو هورەیرە (رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ) گێڕاویەتیەوە کە پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی:

"خوای گەورە لە فەرموودەیەکی (قودسیدا) دەفەرمووێت: خوای باڵادەست دەفەرموێت: "ئەو کەسەی دوژمنایەتیی دۆستێکم بکات من شەڕی لەگەڵ دەکەم، بەندەکەم لێم نزیک دەبێتەوە و هیچ شتێکی خۆشەویست تر بۆ من نییە لەوەی کە سەپاندوومە لەسەری. بەندەکەم بەردەوام لە من نزیک دەبێتەوە بە کارە خۆبەخشییەکان تا ئەو کاتەی خۆشم دەوێت. کاتێک خۆشم دەوێت، من بیستنی ئەوم کە پێی دەبیستێت، بینینی ئەوم کە پێی دەبینێت، دەستی کە پێی دەگرێت و پێیەکەی کە پێی دەڕوات. ئەگەر داوای لێ کردم،

بەدڵنیاییەوە دەیدەم و ئەگەر پەنا بۆ من ببات، بەدڵنیاییەوە دەیپارێزم."

بیستنی ئەم وتە جوانانەی خودای گەورە لە ڕێگەی پێغەمبەری خۆشەویستمانەوە (ﷺ) ئارامی و ئومێد بۆ دڵمان دەهێنێتەوە و ئەگەری ئەوە دەشکێنێت کە خەم و پەژارە دڵمان بگرێتەوە. کردن بە بەشێک لە خۆو، پەیڕەوکردنی ئەم وشانە نەک تەنها دڵت زیندوو دەکاتەوە، بەڵکوو ڕێگەت پێدەدات لەڕووی ڕۆحییەوە بەرزبیتەوە.

١٠

(وَلَلْآخِرَةُ خَيْرٌ لَكَ مِنَ ٱلْأُولَىٰ) الضحى: الأية ④

بێگومان بە ئەو دنیا چاکترە بۆت لەم دنیای یەکەمە

تاوان (گوناح) هەر دەبێت ببێت ئیمان دەگۆڕێت خودای تۆ لێخۆشبوونی خۆشدەوێت، زۆرجار دوور دەڕۆین. گرنگە هەمیشە بگەڕێینەوە لای ئەو- بەبێ گوێدانە ئەوەی چەند جار جێدەهێڵین یان چەندە دوور دەڕۆین، بگەڕێوە دواوە چونکە بەخێرهاتنتان لێ دەکرێت.

بگەڕێوە دواوە، گرنگ نییە ئەو هەنگاوانەی کە دەیاننێیت چەندە بچووک بن.

بگەڕێوە چونکە هەمیشە ئارامگر دەبێت لەگەڵتدا، تەنانەت ئەگەر بێ ئارام بوویت لەگەڵ خۆتدا.

١١

ئەو تۆ دەشكێنێت بۆ ئەوەی چاكت بكاتەوە.

ئیبن قەیم دەفەرموێت: "لە كامڵیی باشی خوداوە (باشترین و بەخشندەیی) ئەوەیە كە ڕێگە بە بەندەكەی دەدات تاڵیی شكاوی پێش شیرینیی چاككردنەوە تام بكات. بەندە ئیمانداره‌كەی ناشكێنێت تەنها چاككردنەوەی نەبێت و لێی ناگرێتەوە مەگەر ببەخشێت پێی وە تاقی ناكاتەوە (بە سەختی)، تەنها بۆ چارەسەركردنی نەبێت."

(وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ لَئِن شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ ۖ وَلَئِن كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ) إبراهيم : الأية ⑦

(إِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ) كە: ئەگەر لەبەرامبەر نیعمەتەكانمەوە سوپاس گوزاریی بكەن، ئەوا منیش نیعمەت و بەخششی خۆمتان بۆ زیاد دەكەم.

هەروەها ئیبن قەیم دەفەرمووێت: " هیچ شادییەک بۆ ئەو کەسە نییە کە بەرگەی دڵتەنگی ناگرێت، هیچ شیرینییەک بۆ ئەو کەسە نییە کە ئارامگرتنی نییە، هیچ دڵخۆشییەک بۆ ئەو کەسە نییە کە ئازار ناچێژێت و هیچ حەسانەوەیەک بۆ ئەو کەسە نییە کە بەرگەی ماندوێتی ناگرێت."

خودای گەورە لە قورئاندا دەفەرمووێت: (وَلَا تَهِنُواْ وَلَا تَحۡزَنُواْ وَأَنتُمُ ٱلۡأَعۡلَوۡنَ إِن كُنتُم مُّؤۡمِنِينَ) آل عِمرَان : الأية ١٣٩

لە جیهاد سست و کزو بێ هێز مەبن و، خەفەت مەخۆن.

(وَلَسَوۡفَ يُعۡطِيكَ رَبُّكَ فَتَرۡضَىٰٓ) الضُحى : الأية ٥

وە لە ئاییندەدا و لە ڕۆژی بەرێدا، پەروەردگارت ئەوەندە نیعمەتت پێدەبەخشێت تۆ پێی ڕازی بیی و، دڵی پێخۆش بکەیت، (واتە: مقام المحمود) شوێنێکی تایبەتە بۆ ڕێزلێنانی پێغەمبەر (ﷺ) .

(أَلَيۡسَ ٱللَّهُ بِكَافٍ عَبۡدَهُۥۖ وَيُخَوِّفُونَكَ بِٱلَّذِينَ مِن دُونِهِۦۚ وَمَن يُضۡلِلِ ٱللَّهُ فَمَا لَهُۥ مِنۡ هَادٍ) الزُمَر :الأية ٣٦

(أَلَيۡسَ ٱللَّهُ بِكَافٍ) ئایا ئەی پێغەمبەر! هەر خوا بەس نیە بۆ بەندەی خۆی (محەمەد) لە کاتی هەموو خۆشیی و ناخۆشییەکدا؟

هەروەها ئیبن قەیم دەفەرمووێت:"ئەوەی بەندەی تاقیکردۆتەوە، زانا و میهرەبانە و بەو ناخۆشییە تاقی نەکردۆتەوە بۆ لەناوبردن و سزادان و زاڵبوون بەسەریدا بەڵکوو ئەو ناخۆشییە تەنها تاقیکردنەوەی ئارامگرتن و ڕازیبوونی بە خودا و ئیمانەکەیە. جگە لەوەش خودای گەورە دەیەوێت گوێی لە پاڕانەوە و نزا و سادەی بەندە بێت لەبەردەمیدا، پەنابردنەکەی بۆی، سادەی دڵی لەبەردەمیدا و ڕوونکردنەوەی خەم و پەژارەی بۆ ئەو (بە تەنها)

١٢

ئیبن عومەر (ڕەزای خودای لەسەر بێت) فەرموویەتی:

پێغەمبەر(ﷺ) دەفەرموویت: خۆشەویستترین کەس لای خودا ئەوانەن کە زۆرترین سوودیان بۆ خەلک هەیە. خۆشەویستترین کار لای خوا ئەوەیە کە موسلمانێک دلخۆش بکات، یان لابردنی یەکێک لە کێشەکانی، یان لێخۆشبوون لە قەرزەکەی، یان خۆراکدان بە برسێتییەکەی. ڕۆشتن لەگەل برایەکدا سەبارەت بە پێویستییەک، بۆ من خۆشەویسترە لەوەی کە بۆ ماوەی مانگێک لەم مزگەوتەی مەدینەدا خۆم دابېڕێنم. هەرکەس تورەییەکەی قووت بدات، ئەوا خودای گەورە هەلەکانی دەشارێتەوە. هەرکەسێک تورەیی خۆی سەرکوت بکات، هەرچەندە ئەگەر بیەوێت دەتوانێت تورەیی خۆی بەدی بهێنێت، ئەوا خودای گەورە لە ڕۆژی قیامەتدا دلی دلنیا دەکات. هەرکەسێک لەگەل براکەیدا بڕوات سەبارەت بە پێویستییەک تا ئەو کاتەی بۆی دەستەبەر دەکات، ئەوا خودای گەورە لەو ڕۆژەی کە پێیەکان دەلەرزن پێیەکانی لە پردەکەدا پتەو دەکات."

١٣

پێغەمبەر(ﷺ) دەفەرمووێت: ڕاستیترین وشەی شاعیر وشەی لە بیدە)ئەبو عەقیل لابیدی کوڕی ڕابیع کوڕی مەلیک العمیری شاعیرێکی عەرەبی بوو. سەر بە بەنی ئەمیر بوو، کە بەشێک بوو لە هۆزی هەوازین): بەڕاستی جگە لە خوا هەموو شتێکی تر درۆ و بێکەڵکە..."

شێخ محەمەد ب. موختاری ئەلشانقیتی دەفەرموێت:

"خودای گەورە بە خراپ مەزانە، چونکە سوێند بە خودا ئەگەر گوێڕایەڵی بیت، ئەوا بۆت دەکاتە مایەی ئارامی و دەربازبوون، وە ئەگەر بەتەنها بیت لەناو خێزان و کۆمەڵگاکەتدا، پاشان خودای گەورە یاوەرت دەبێت لە تەنیاییەکەتدا، دڵت بەهێز دەکات و بە ئامۆژگارییەکانی خۆی پتەوت دەکات."

(يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ قُل لِّمَن فِيٓ أَيۡدِيكُم مِّنَ ٱلۡأَسۡرَىٰٓ إِن يَعۡلَمِ ٱللَّهُ فِي قُلُوبِكُمۡ خَيۡرٗا يُؤۡتِكُمۡ خَيۡرٗا مِّمَّآ أُخِذَ مِنكُمۡ وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡۚ وَٱللَّهُ غَفُورٞ رَّحِيمٞ)

الأنفال: الأية ٧٠

(يُؤۡتِكُمۡ خَيۡرًا مِّمَّا أُخِذَ مِنكُمۡ)

لەوەی لێتان وەرگیراوە باشترتان دەداتێ

١٤

خودای گەورە لە چاکەی خۆیەوە دەبەخشێت

شێخ ئیسلام ئیبن تەیمیە دەفەرموێت: هەرکەسێک کۆشش بکات و داوای یارمەتی لە خودا بکات و پابەند بێت بە داوای لێبوردن و قوربانیدانەوە، ئەوا بەدڵنیاییەوە خودای گەورە لە چاکەی خۆیەوە ئەو شتەی پێ دەبەخشێت کە هەرگیز بە مێشکیدا نەهاتووە.

(قُلْ يَٰعِبَادِ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ٱتَّقُوا۟ رَبَّكُمْ ۚ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا۟ فِى هَٰذِهِ ٱلدُّنْيَا حَسَنَةٌ ۗ وَأَرْضُ ٱللَّهِ وَٰسِعَةٌ ۗ إِنَّمَا يُوَفَّى ٱلصَّٰبِرُونَ أَجْرَهُم بِغَيْرِ حِسَابٍ) الزُّمَر: الأية ﴿١٠﴾

(قُلْ يَٰعِبَادِ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ٱتَّقُوا۟ رَبَّكُمْ ۚ) ئەی پێغەمبەر! بە بەندەکانم بڵێ: ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە! خۆتان لە نا فەرمانیی و سەرپێچی پەروەردگارتان بپارێزن و، فەرمانەکانی بەجێ

بێژن (لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَـٰذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ) بۆ ئەوانەی کە لەم دونیایەدا چاکەیان ئەنجام داوە، پاداشتێکی چاکیان بۆ هەیە. پاشان دەیەوێ هیجرەتیان پێ بکاو ناوەندی شیرک بەجێ بهێڵن، بۆیە دەفەرمووێ: (وَأَرْضُ اللَّـهِ وَاسِعَةٌ) ئاشکرایە کە زەویی خوا فراوانە، جا کەواتە ئێوە لە (دار الکفر)ەوە بچن بۆ (دار الاسلام)، وە لە هەر جێگایەکدا نەتوانن خواپەرستیی چاک بکەن بە جێی بهێڵن، دیارە لەو پێناوەدا ئێوە تووشی گەلێ ئازار دەبن، بۆیە دەفەرموێ:

(إِنَّمَا يُوَفَّى ٱلصَّـٰبِرُونَ أَجْرَهُم بِغَيْرِ حِسَابٍ) ئارامگربن لەسەر کۆچ و دووری لە زێدو خۆشەویستان، بەراستی بە ئارامگرەکان پاداشی بێ ژمارە دەدرێتەوە.

١٥

ئەوە ڕاست نییە ئەگەر ئیمانی ڕاستەقینەمان هەبوایە دڵتەنگ نەدەبووین

پێغەمبەران (سەلامی خودایان لەسەر بێت)، و مرۆڤە چاکەکان خەمێکی زۆریان ئەزموون کردووە. قورئان پڕە لە چیرۆک کە تەوەری سەرەکیی خەم و پەژارەیە. خەم ڕاستەقینەی ژیانە. قورئان بۆ نەهێشتنی خەم و پەژارە نییە، بەڵکوو بۆ ڕابەریکردنە. خەم و خەفەت یەکێکە لە تاقیکردنەوەکانی ژیان، هەروەک چۆن دڵخۆشی و توڕەیی تاقیکردنەوەن."

هەر تاکە سەرکەوتنێک کە ئەزموونی دەکەیت، تێکەڵەیەکە لە دوو شت: هەوڵدانت و یارمەتیی خودا. کاتێک کە هەوڵی پێویست نەدەیت، خودای گەورە بەرەکەت (پیرۆزی)ی خۆی نادات. وە هەندێک جار لەوانەیە هەوڵێکی زۆر بدەیت، بەڵام

لەوانەیە ئەو ئەنجامە نەبینیت کە چاوەڕێی دەکەیت.هەروەها ئەوەش، بەرەکەتی خودایە.
کاتێک کارەساتێک ڕوودەدات، دەست دەکەین بە هەستکردن بەوەی کە خودا شتێک قەرزاری ئێمەیە. خودای گەورە هیچ قەرزاری ئێمە نییە. ئێمە هەموو شتێک قەرزاری خوداین. کەواتە چی ئەگەر ئەم ژیانە نایاب نەبێت؟ ئەمە جەننەت (بەهەشت) نییە.

خودای گەورە ڕێگە نەدات دڵمان ڕەق بێت، خودای گەورە بمانکاتە گەلێکی دڵسۆز بۆ یادی خودا، خودای گەورە دیاریی هاوڕێیەتی لە خۆمان باشترمان پێ ببەخشێت، کە خۆپەسەندییەکانمان لە ژێر چاودێریدا دەهێڵێتەوە. خودای گەورە توانای ئەوەمان بداتێ کە ئامۆژگاریی دەوروبەرمان بکەین، خەڵکی لا إله إلا الله لای ئێمە خۆشەویستترینن، تەنانەت لە پەیوەندیی خوێنیش لە ئێمە نزیکترن. وە خودای گەورە وامان لێ بکات ئەو خۆشەویستی و سۆز و یەکڕیزییە لەگەڵ موسڵمانانی تردا دابەش بکەین و لە قوڵایی دڵەوە ئەو دڵسۆزییەیان پیشان بدەین. خودای گەورە ئامۆژگاریی باش بخاتە ناو دڵی ئەو کەسانەی کە پێویستیان پێیەتی. خوادی گەورە وامان لێ بکات کە توانای وەرگرتنی ئامۆژگاری و وەرگرتنی باشترینمان لێی هەبێت و نەهێڵین ئامۆژگاری ببێتە ئامرازێک کە لوتبەرزیمان گەورە بکات. خودای گەورە

لەبەردەم خۆیدا بە سادەیی بمانهێڵێتەوە، لە کەموکوڕییەکانمان خۆش بێت کە لە ڕابردوودا ڕوویانداوە و ئێمەش بکاتە ئەو کەسانەی کە هەمیشە دڵیان پاک دەبێتەوە.

دەزانی قورئان فێری چیم دەکات؟ قورئان فێرم دەکات کە پیاوێکی دەوڵەمەند بە شێوەیەکی باوەڕپێنەکراو دەتوانێت شکستخواردوو بێت (فیرعەون) و پیاوێکی بێماڵ و حاڵ دەتوانێت سەرکەوتوو بێت (پێغەمبەر ئیبراهیم سەلامی خوای گەورەی لەسەر بێت). فێرم دەکات سەرکەوتن پەیوەندیی بە سامانەوە نییە و شکست پەیوەندیی بە هەژارییەوە نییە.

١٦

ئەگەر لێت بپرسن: بۆچی دڵتەنگیت؟ بە ڕاستگۆیانە پێیان بڵێ:

من بەدەگمەن (أستغفر الله) داوای لێخۆشبوون لە خودای گەورە دەکەم و قورئان خوێندنم جێهێشت.

ئیبن تیمیە .... فەرموویەتی:

هێزی دڵ دەگەڕێتەوە، کاتێک مرۆڤ تەوبە دەکات!

خودای گەورە بمانکات بە یەکێک لەو کەسانەی کە بەردەوام (أستغفر الله) دەکەن و بە مەبەستەوە قورئان دەخوێنەوە.

١٧

"بۆ ئەو کەسانەی کە لە دەرەوەن، کە نەخۆشن، یان نیگەرانن یان پەستانیان لەسەرە، هەمیشە بە ئێوە دەڵێم نیگەران مەبن خودای گەورە کەسانێکتان بۆ دەنێرێت کە هەرگیز پێشبینیتان نەدەکرد. ئەگەر بەڕاستی پێویستتان بە کەسێکە، تەنها دەبێت متمانە و تەوەکولتان (متمانە و پشتبەستن) بە خودا هەبێت."

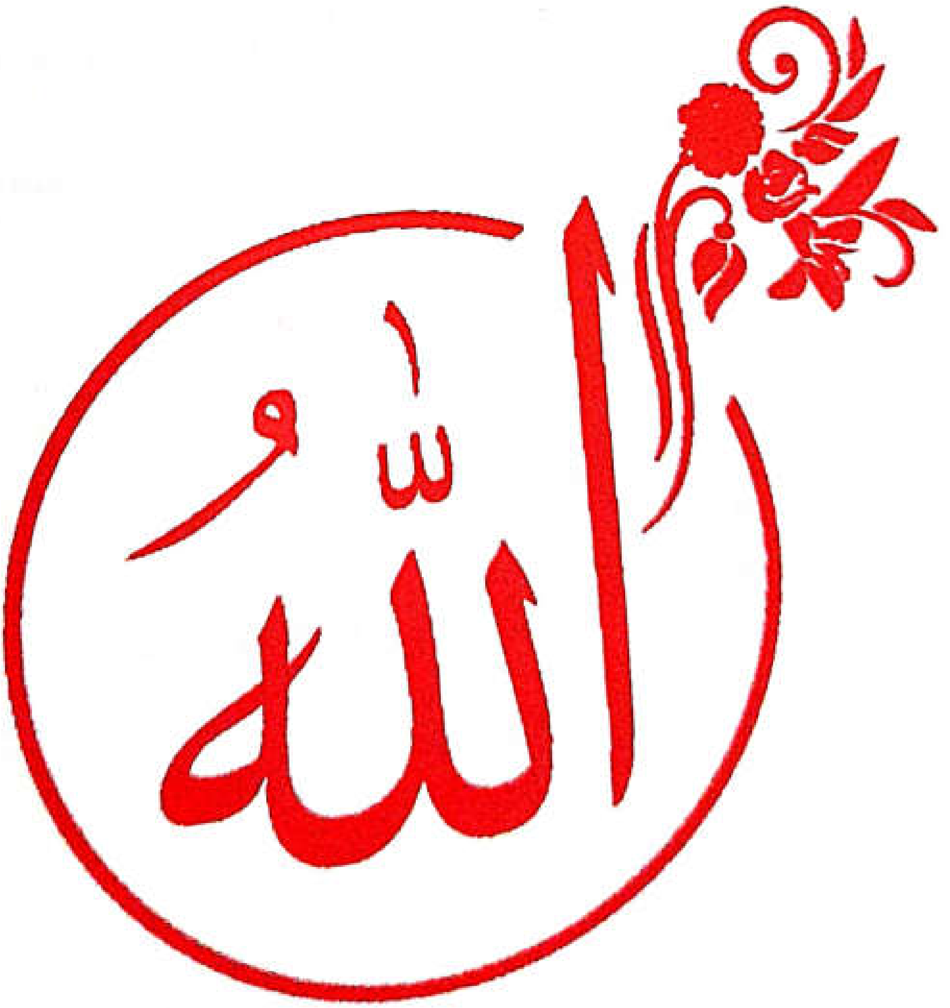

١٨

ئەبو زەر ڕەزای خودای لەسەر بێت دەفەرمووێت:

ئەوەی تۆ نایبینیت، دەیبینم. پێغەمبەری خودا (ﷺ) فەرمووی: ئەوەی تۆ نایبیستیت، دەیبیستم. بەهەشت هاواری کرد و مافی خۆیەتی ئەوە بکات. سوێند بە خودا، کە ڕۆحم لە دەستی ئەودایە، بۆشاییەکی چوار پەنجەیش نەماوە کە فریشتەیەک لە پێش خودای گەورەدا سوجدە نەبات. سوێند بەخودا ئەگەر ئەوەی من دەیزانم بتزانیایە، کەم پێدەکەنیت و زۆر دەگریایت و لە جێگاکەتدا چێژت لە ژن نەدەبینی، بەڵکوو دەچوویتە دەرەوە بۆ شوێنی کراوە و لە خودا دەپاڕایتەوە.

عوسمانی کوڕی عەفان(رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ) ، فەرمووی: "فریشتەی مردن لەبیر مەکە، چونکە ئەو تۆ لەبیر ناکات..."

ئەگەر بزانیت دوای مردن ڕووبەڕووی چی دەبیتەوە، نە ژەمەکانت دەخوارد و نە بە چێژەوە دەتخواردەوە.

١٩

حەسەنی بەسری ... فەرموویەتی:

"ئەوانەی پێش تۆ هاتبوون قورئانیان وەک نامەیەکی ڕاستی لەلایەن پەروەردگاریانەوە دەبینی بۆیە بە شەو بیریان لێدەکردەوە و بە ڕۆژ پەرۆشی ئەوە بوون."

"قورئان تەنها پەرتووکێکی ئاراستەکردن نییە؛ خوای گەورە نامەیەکی خۆشەویستیی ٦٣٢ لاپەڕەیی بۆ نووسیوین."

٣٠

(بَلِ ٱللَّهُ مَوۡلَىٰكُمۡۖ وَهُوَ خَيۡرُ ٱلنَّٰصِرِينَ) آل عِمرَان : الأية ﴿١٥٠﴾

(بَلِ ٱللَّهُ مَوۡلَىٰكُمۡۖ) گوێ بۆ ئەوانە مەگرن، دۆست و یارمەتیدەرو سەروەری ئێوە، تەنیاو تەنیا خوای گەورەیە، هەر ئەویارمەتی ئێوە دەدا، چاکەوابوو هەرگوێرایەڵی ئەوبن و، مەکەونە شوێن پروو پاگەندەی ئەوانە (وَهُوَ خَيۡرُ ٱلنَّٰصِرِينَ) هەر ئەو خوا یشە لەهەمووکەس چاکتر یارمەتیدەرو کۆمەککارە .

ئەم قسانە چەندە کاریگەریی ئارامکەرەوەیان لەسەر ڕۆحی ئیماندارێک هەیە کە دەزانێت خودای گەورە، پەروەردگاری جیهانەکان بە هەموو هێز و هێزی خۆیەوە لەگەڵیدایە.

٣١

ئەگەر مرۆڤ چێژی دیداری خودا و نزیکبوونی بزانیایە، هەستی بە خەم و پەژارە دەکرد کە لێی دوورە.

بۆ هەر شتێک کە لەدەستی دەدەیت جێگرەوەی هەیە بەڵام بۆ خودا، ئەگەر ئەو لەدەست بدەیت هیچ جێگرەوەیەکی نییە. پەیوەندیی سەرەکی نێوان ئێمە و خودا (نوێژی ڕۆژانە)یە. هەر نوێژێک نەک هەر بەڵێنەکەمان وەک بەندەی خوادی گەورە نوێ دەکاتەوە بەڵکوو پەیوەندیی ڕاستەوخۆمان لەگەڵ خودادا دادەمەزرێنێت. بۆ ئەم مەبەستەش،

عومەری کوڕی خەتاب (ر.خ) فەرموویەتی: دەست بە سەلاتەکەتەوە بگرە چونکە ئەگەر ئەوە لەدەست بدەیت، هەموو شتێکی تر لەدەست دەدەیت. بەم شێوەیە وەک یاسر قازی دەڵێت: "ئەگەر هەرکاتێک خۆت بینی کە پەلە دەکەیت لە (نوێژ) بۆ ئەوەی بگەیتە خوازبێنییەکی تر، کاتی ئەوە هاتووە پێشەنگییەکانت ڕێکبخەیتەوە."

٢٢

(وَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنتَ فِيهِمْۚ وَمَا كَانَ ٱللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ) الأنفَال : الأية ﴿٣٣﴾

(وَمَا كَانَ اللَّـهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ) بڕاوەتەوە کە:
هەرکەسێک، یان هەر گەلێک - دوای کوفر و هەر تاوانێک - داوای لێبوردن بکات، ناکرێ خوای دلۆڤان رقیان لێ بگرێت، ئەگەرچی خراپیشبن.

شێخ ئیسلام ئیبن تەیمیە دەفەرمووێت:

"خودای گەورە ئاگاداری کردوینەتەوە کە سزای ئەو کەسانە نادات کە (بە دڵسۆزییەوە) داوای لێخۆشبوون دەکەن لە بەرامبەر تاوانەکانیان)، ئەوەش لەبەر ئەوەیە کە داوای لێخۆشبون تاوانەکە دەسرێتەوە، کە هۆکاری سزادانیانە، بۆیە (داوای لێخۆشبوون) سزاکە دوور دەخاتەوە".

٢٣

ئەبو یەزید ... فەرموویەتی: "بەردەوام بووم لە ڕاکێشانی ڕۆحم بۆ لای خودا لەکاتێکدا ڕۆحم دەگریا، تا دواجار خۆی دا بەدەستەوە و لەگەڵمدا بە زەردەخەنەوە هاتە لای خودا."

ئیمامی شافیعی...دەفەرموێت: بتوانیت سوپاسی خودا بکەیت بۆ بەخشیشێک، ئەوە بەخشیشێکە لەناو خۆیدا.

٢٤

کابرایەک هاتە لای حەسەنی بەسری ....وتی: ئەی ئەبو سەعید سکاڵای ڕەقیی دڵمت لا دەکەم !

حەسەن فەرمووی: بە زیکر (یادکردنەوە) ڕێکوپێکی بکە.

(ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَتَطۡمَئِنُّ قُلُوبُهُم بِذِكۡرِ ٱللَّهِۗ أَلَا بِذِكۡرِ ٱللَّهِ تَطۡمَئِنُّ ٱلۡقُلُوبُ)

الرَّعْد: الأية ٢٨

(ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَتَطۡمَئِنُّ قُلُوبُهُم بِذِكۡرِ ٱللَّهِ) ئەمانەیش دەگەڕێنەوە بۆ لای خوا ئەوکەسانەن کە بڕوای چاک و پوختیان هێناوەو، هەر بەئیتاعەو یادی خوایش دڵیان دادەمەزرێ و ئاسوودە دەبێت (أَلَا بِذِكۡرِ ٱللَّهِ تَطۡمَئِنُّ ٱلۡقُلُوبُ) جا چاک بزانن! بەیادی خوا دڵەکان ئۆقرە دەگرن و ئاسوودە دەبن، بۆیە باوەڕدارانیش دڵەکانیان هەردەم ئاسوودەو دامەزراوە .

(لَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ طُوبَىٰ لَهُمۡ وَحُسۡنُ مَـَٔابٖ)

الرَّعْد: الأية ﴿٢٩﴾

(لَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ) ئەوانەی وا بڕوایان هێناوەو کارە چاکەکانیان ئەنجام داوە (طُوبَىٰ لَهُمۡ وَحُسۡنُ مَـَٔابٖ) لەپاشە ڕۆژدا خۆشترین ژیان و، باشترین سەرەنجامیان بۆ هەیە.

٣٥

جوانترین شت ئەوەیە کە دەزانێت خەریکە چی پێی دەڵێیت و لەگەڵ ئەوەشدا هێشتا گوێت لێدەگرێت.

ئەمە بەجوانی لە چیرۆکی موسادا (سەلامی خوای لی بێت) وێنا کراوە.

خودای گەورە دەفەرموویت:

(وَمَا تِلْكَ بِيَمِينِكَ يَٰمُوسَىٰ) طه: الأية ١٧

عەساکەی مووسا (علیه السلام) دەبێتە ئەژدیها:

(وَمَا تِلْكَ بِيَمِينِكَ يَا مُوسَىٰ) جا خوا فەرمووی موسا! ئەی ئەمە چییە کە بەدەستی ڕاستتەوەیە؟.

(قَالَ هِيَ عَصَايَ أَتَوَكَّؤُاْ عَلَيْهَا وَأَهُشُّ بِهَا عَلَىٰ غَنَمِي وَلِيَ فِيهَا مَـَٔارِبُ أُخْرَىٰ) طه: الأية ١٨

(قَالَ هِيَ عَصَايَ أَتَوَكَّؤُاْ عَلَيْهَا) موسا وتی: ئەوە گۆچانەکەمە لەکاتی ڕۆشتندا دەیگرم بەدەستەوە، وە بەر پشتی خۆشمی

٢٥

جوانترین شت ئەوەیە کە دەزانێت خەریکە چی پێی دەڵێیت و لەگەڵ ئەوەشدا هێشتا گوێت لێدەگرێت.

ئەمە بەجوانی لە چیرۆکی موسادا (سەلامی خوای لێ بێت) وێنا کراوە.

خودای گەورە دەفەرمووێت:

(وَمَا تِلْكَ بِيَمِينِكَ يَٰمُوسَىٰ) طه : الأية ١٧

عەساکەی مووسا (علیه السلام) دەبێتە ئەژدیها:

(وَمَا تِلْكَ بِيَمِينِكَ يَا مُوسَىٰ) جا خوا فەرمووی موسا! ئەی ئەمە چییە کە بەدەستی ڕاستتەوەیە؟.

(قَالَ هِيَ عَصَايَ أَتَوَكَّؤُاْ عَلَيْهَا وَأَهُشُّ بِهَا عَلَىٰ غَنَمِي وَلِيَ فِيهَا مَـَٔارِبُ أُخْرَىٰ) طه :الأية ١٨

(قَالَ هِيَ عَصَايَ أَتَوَكَّأُ عَلَيْهَا) موسا وتی: ئەوە گۆچانەکەمە، لەکاتی ڕۆشتندا دەیگرم بەدەستەوەو، وە بەر پشتی خۆشمی

دەدەم (وَأَهُشُّ بِهَا عَلَىٰ غَنَمِي) و گەڵای دارانی پێ دەوەرێنم بۆ پەزو مەڕەکانم (وَلِيَ فِيهَا مَآرِبُ أُخْرَىٰ) و چەند کاری تریشی پێ ئەنجام دەدەم و نان و تفاقی پێهەڵدەگرم، دوڕندەی پێدەکوژم.. هتد.

خودای گەورە سەرەڕای ئەوەی دەزانێت گۆچانە، هێشتا پرسیار دەکات و دەیەوێت گوێی لە دەنگ و وەڵامدانەوەی بەندەکانی بێت. هەرچەندە خودای گەورە دەزانێت چی بێزارت دەکات و کێشەکانت چیین، بەڵام دەیەوێت قسەی لەگەڵ بکەیت، لە ڕێگەی بەهێزترین چەکی ئیماندارەوە کە دوعایە.

٢٦

لوقمان بە کوڕەکەی فەرموو: ئەی کوڕە خۆشەویستەکەم، تەوبە دوا مەخە چونکە بەڕاستی سزا دەتوانێت بە شێوەیەکی چاوەڕواننەکراو بێت.

ئیبن قەیم دەفەرموێت: تاوانێکی بچووک بە کەم مەزانن، چونکە گەورەترین ئاگر دەتوانێت بەهۆی بچووکترین پریشکەوە ڕووبدات.

٢٧

شێخ ئیسلام ابن تەیمیە دەفەرموێت:

یادکردنی خودا بۆ دڵ وەک ئاو وایە بۆ ماسی؛ دۆخی ماسی چۆن دەبێت کاتێک لە ئاو جیا دەکرێتەوە؟

"ئایا کەس هەیە کە نزیکی لە خوداوە بەدەستهێنابێت و ئەوەی نەدۆزیبێتەوە کە لە لای خودا هەموو شتێک هەیە کە پێویستیانە و ئارەزووی دەکەن؟"

ئەی تۆ، ئەو تاوانانەی ئەنجامیان دەدەیت هەرگیز کاریگەرییان لەسەر خوداکەت نابێت؛ ئەو تەنها دەیەوێت (دوورت بخاتەوە) لە زیانەکانی (خۆت). پێویستە بزانیت کە گوێڕایەڵیی تۆ بۆ ئەو هەرگیز هیچ سوودێکی بۆ ناهێنێت؛ گوێڕایەڵیی تۆ تەنها بۆ بەرژەوەندیی خۆتە بۆیە، بیر لە بارودۆخی خۆت بکەرەوە."

٣٩

حەسەنی بەسری دەفەرمووێت: "ئەم ژیانە بفرۆشە بۆ ژیانی داهاتوو، ئەوا هەردووکیان دەبەیتەوە. ژیانی داهاتوو بۆ ئەم ژیانە بفرۆشە، ئەوا هەردووکیان لەدەست دەدەیت."

مالیکی کوڕی دینار دەفەرمووێت: "هەرکەسێک داخوازیی جیهانی کردبێت، پێویستە بزانێت کە جیهان ڕازی نابێت تا دەستبەرداری هەموو دینەکەی نەبێت وەک مارەیی."

ئەبو هورەیرە (ر.خ) باسی کردووە کە پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی: "شوێنێک لە بەهەشتدا بەقەد کەوان بچووک باشترە لە هەموو ئەو شتانەی کە خۆر لەسەریان هەڵدێت و ئاوا دەبێت."

هەروەها فەرموویەتی یەک هەوڵدان لە ئامانجی خودادا لە نیوەڕۆدا یان لە پێش نیوەڕۆدا باشترە لە هەموو ئەو شتانەی کە خۆر لەسەریان هەڵدێت و ئاوا دەبێت.

٣٠

ئەبو هورەیرە (ر.خ) دەفەرمویت:

پێغەمبەری (ﷺ) فەرموویەتی دەوڵەمەندی لە زۆریی (کالای دونیایدا نییە) بەڵکوو دەوڵەمەندی دەوڵەمەندیی رۆح (دل، خود)ە. دەوڵەمەندیی رۆح تەنها لە پەرستنی خودا و لە شوێنکەوتنی سوننەتی پێغەمبەرەوە (ﷺ) سەرچاوە دەگرێت.

ئەو کارە چاکانەی مرۆڤ ئەنجامیان دەدات لە قورئاندا وەک دارێک دەچوێنرێت:

(أَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ ٱللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِي ٱلسَّمَآءِ) إبراهيم :الأية ﴿٢٤﴾

(أَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ اللَّـهُ مَثَلًا) ئەرێ تۆ نازانی کەخوا چۆن مەسەل و نموونە دێنێتەوە (كَلِمَةً طَيِّبَةً) بۆ وشەیەکی پاک و خێردارو سوود بەخش (كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ أَصْلُهَا ثَابِتٌ) کە وەک درەختێکی جوان و ساغ و بە سوودە، ڕیشەو ڕەگیی لەنێو زەوییدا جێگیر بووبێ (وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ) و لق و پۆپەکەشی

چووبێ بەئاسماندا ،
تُؤْتِيٓ أُكُلَهَا كُلَّ حِينِۭ بِإِذْنِ رَبِّهَاۗ وَيَضْرِبُ ٱللَّهُ ٱلْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿ إبراهيم : الأية ٢٥
(تُؤْتِيٓ أُكُلَهَا كُلَّ حِينِۭ بِإِذْنِ رَبِّهَاۗ) هەمووکاتێ کە کاتی خۆی هات بەرو میوە جاتەکەی بەفەرمانی پەروەردگاری خۆی دەدا (وَيَضْرِبُ اللَّـهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ) وە خوا وێنەو نموونەی وردو سوود بەخش دێنێتەوە بۆ خەڵکیی (لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ) تا بەشکو بیربکەنەوەو عیبرەت و پەندبگرن. بەڵێ وشەی یەکخواپەرستی لەدڵی ئیمانداراندا وەک ئەو درەختە وایە.

وشەی چاک ئاماژەیە بۆ گەواهیدەرانی (لا إله إلا الله)،(هیچ کەس مافی ئەوەی نییە بپەرسترێت جگە لە خودا)، لە کاتێکدا درەختی چاکە ئیمانداره (کە ڕەگەکەی بەتوندی چەسپاوە)، ئاماژەیە بۆ ئەوەی کە (لا إله إلا الله)، (هیچ کەسێک مافی ئەوەی نییە ببێت بە پەرستراو جگە لە خودا) ئەمە لە دڵی ئیمانداراندا پتەوە، لقەکان ئاماژەن بۆ ئەو باوەڕدارەی کە کارە چاکەکانی بە ڕۆژ و بە شەو و لە هەموو کاتێکدا بەرەو بەهەشت بەرز دەبنەوە."

دەوترێت: خودایە من هەرگیز دڵشکانم نەدەزانی تا سەرپێچیم کرد و هەرگیز بەختەوەریم نەدەزانی تا ئەو کاتەی گوێڕایەڵیی تۆ بووم.

٣١

ئیمامی شافعی فەرموویەتی: "هەموو مرۆڤەکان مردوون بێجگە لەوانەی زانستیان هەیە؛ وە هەموو ئەوانەی زانستیان هەیە خەوتوون، بێجگە لەوانەی کاری چاک دەکەن؛ وە ئەوانەی کار دەکەن فریو دەدرێن، بێجگە لەوانەی ڕاستگۆن؛ و ئەوانەی ڕاستگۆن." هەمیشە لە بارودۆخی نیگەرانیدان".

دایکی سوفیان ئەلسەوری پێی دەگوت: کوڕم داوای زانست مەکە تا ئەو کاتەی کە مەبەستتە کاری پێ بکەیت. ئەگەرنا لە ڕۆژی دوایدا دەبێت بە کارەسات بۆت.
خودای گەورە دڵسۆزی و توانای کارکردنمان بە زانست لە کاری چاکەدا پێ ببەخشێت.

٣٢

حەسەنی بەسری ..... فەرموویەتی: "هەرچەند (نوێژەکانت) چاک بکەیت، ژیانت چاک دەبێت. ئەگەر پرسیاری ئەوەت هەیە کە بۆچی دواکەوتن لە ڕزق و ڕۆزیت، لە هاوسەرگیریت، لە کارەکەت، لە تەندروستیتدا هەیە، سەیری نوێژەکەت بکە؛ ئایا تۆ دوایدەخەیت؟"

ئیبن قەیم ... دەفەرموێ: "تۆ لە نوێژەکانتدا بە جەستەتەوە وەستاویت، ڕووخسارت ئاڕاستەی قیبلە دەکەیت، لە کاتێکدا دڵت ئاڕاستەی ناوچەیەکی جیاوازە؟ ئاخ بۆ تۆ! ئەو نوێژەی تۆ شایەنی ئەوە نییە کە مەهر (مارەیی) بێت بۆ بەهەشت، کەواتە چۆن دەتوانێت بۆ (بەدەستهێنانی) خۆشەویستیی خودا شیاو بێت؟

٣٣

دەبێت پەنجەکانت بوەستێنیت لە گرتنی ئاوەکە، کاتێک ڕووبارەکە زۆر لە چارەنووسی تۆ دەچێت، بە ڕێگای خۆیدا دەڕوات.

(وَمَن يُسْلِمْ وَجْهَهُۥٓ إِلَى ٱللَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدِ ٱسْتَمْسَكَ بِٱلْعُرْوَةِ ٱلْوُثْقَىٰ ۗ وَإِلَى ٱللَّهِ عَٰقِبَةُ ٱلْأُمُورِ)لقمَان : الأية ﴿٢٢﴾

(وَإِلَى اللَّـهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ) وە ئەنجامی هەموو کارێکیش هەر بۆلای خوایە.

کەسێک پرسیاری لە حەسەنی بەسری کرد خوداناسی تۆ؟؟

لە وەڵامدا فەرمووی: لە چوار شت تێگەیشتم:

١- تێگەیشتم کە ڕزقم (ڕزق و ڕۆزی کە خودای گەورە بڕیاری لەسەر داوە) کەس ناتوانێت بیبات، بۆیە دڵم ئاسوودە دەبێت.

٢- تێگەیشتم کە کەس ناتوانێت کارەکانم (پەرستن)م بۆ

بکات، بۆیە خۆم دەستم کرد بە ئەنجامدانی.

٣- تێگەیشتم کە خودای گەورە چاودێریی من دەکات، بۆیە شەرمم کرد لە هەڵەکردن.

٤- تێگەیشتم مردن چاوەڕێی منە، بۆیە دەستم کرد بە ئامادەکاری بۆ دیدارەکەم لەگەڵ خودای گەورەدا."

خودای گەورە ئەم تێگەیشتنە و توانای ڕەفتارکردنی گونجاومان پێ ببەخشێت.

٣٤

کەسێکی دانا وتی: بۆچی نیگەرانیت؟ خودای گەورە ڕزق و ڕۆزیی مێروولە لە کونی تاریک و ماسییەکانی قوولایی زەریاکان دەدات، ئایا پێت وایە کە تۆ لەبیر دەکات؟

(إِذۡ أَوَى ٱلۡفِتۡيَةُ إِلَى ٱلۡكَهۡفِ فَقَالُواْ رَبَّنَآ ءَاتِنَا مِن لَّدُنكَ رَحۡمَةً وَهَيِّئۡ لَنَا مِنۡ أَمۡرِنَا رَشَدًا) الكهف : الأية ﴿١٠﴾

(إِذْ أَوَى الْفِتْيَةُ إِلَى الْكَهْفِ) (کاتێ کە لاوەکان)حەوت کوڕە گەنجەکە (پەنایان بۆ ئەشکەوتەکە بردو لەدەست ئەو ستەمکارانەی سەردەمە - لەبەر فەرمانی خوا- هەڵهاتن و کڕنووشیان بۆ بتەکانیان نەبردو سەریان بۆ پاشا دانەنواند (فَقَالُوا رَبَّنَا آتِنَا مِن لَّدُنكَ رَحْمَةً) وتیان: پەروەردگاری ئێمە! لەلایەن خۆتەوە بەر ڕەحمەت و میهرەبانییەکی فراوان و گەورەمان بخە. "هێزو توانامان بدە لەسەر هەق ڕاوەستین

(وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا) ڕێی سەرفرازیی و ڕزگاریمان بۆساز بدە لەم ئەشکەوتەدا، چاوی ئەو یاخیبووانە لە ئاستمان کوێر بکە، بەرەو کارێک بمانبە کە جێگەی ڕەزامەندی خوت و مایەی لێبوردنت بێت.

ئەوە نزایە کە نموونەی پشتبەستنە بە خودا و زانینی ئەوەی کە خودای گەورە باوەڕێکی جێگیرت بۆ دابین دەکات.

ئەوە باوەڕی "خەڵکی ئەشکەوت" بوو کە ڕزگاری کردن.

وەڵامی خوای گەورە ٣٠٩ ساڵی خایاند.

٣٥

بەهێزترین ئامرازی ئیمانداران نزاکەیانە

ئیمام ئیبن قەیم سەبارەت بەم شتە دەفەرموێت:"

ئەگەر خودای گەورە نەیویستایە نزای تۆ قبوڵ بکات، ئەوا هیدایەتی نەدەدایت بۆ ئەوەی بیکەیت (لە سەرەتاوە).

(وَقَالَ رَبُّكُمُ ٱدْعُونِيٓ أَسْتَجِبْ لَكُمْۚ إِنَّ ٱلَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ) غَافِر: الأية ٦٠

(وَقَالَ رَبُّكُمُ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْۚ)و پەروەردگارتان فەرمووی: داوا لە من بکەن و لە من بپاڕێنەوە، منیش وەڵامتان دەدەمەوە. (إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي) بێگومان ئەوانەی خۆ بە گەورە دەزانن لە پەرستنم بە تەنیا (سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ) بێگومان بە سەر شۆڕیی و بە بچووکی دەچنە دۆزەخەوە.

٣٦

دڵـی زیـندوو

ئیبن قەیم دەفەرموێ: "کلیلەکانی ژیانی دل لە:

١- بیرکردنەوە لە قورئان.

٢- بێ فیزی لەبەردەم خودای گەورەدا بەنهێنی.

٣- وازهێنان لە تاوانەکان."

٣٧

(وَمَا بِكُم مِّن نِّعْمَةٍ فَمِنَ ٱللَّهِ ۖ ثُمَّ إِذَا مَسَّكُمُ ٱلضُّرُّ فَإِلَيْهِ تَجْـَٔرُونَ) النحل : الأية ﴿٥٣﴾

(وَمَا بِكُم مِّن نِّعْمَةٍ فَمِنَ اللَّـهِ) هەر رزق و ڕۆزیی و نیعمەتێکتان هەبێ، هەر لەلایەن خواوەیە (ثُمَّ إِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فَإِلَيْهِ تَجْأَرُونَ) دواییش ئەگەر تووشی هەر زیانێکیش ببن، هەر بۆلای ئەو هاوارو پەنا دەبەن و دەپاڕێنەوە.

ڕازیبوون و سوپاسگوزاری بۆ خودای گەورە لەسەر ئەو بەخششە بێشومارانەی کە بە ئێمەی بەخشیوە، کلیلی دڵێکی ڕاست و بەختەوەرە، دانانان بەوەی کە هەر شتێک خودا پێی بەخشیوین هەرگیز هیی ئێمە نەبووە بەڵکوو لە سەرەتاوە دیارییەک بووە کە ئێمە شایەنی ئەوە نەبووین.

بەکری کوڕی عەبدوڵا موزانی دەفەرموێت: ئەی کوڕی ئادەم، ئەگەر بتەوێت گەورەیی ئەو بەخشانە بزانیت کە خودای گەورە پێی بەخشیویت، ئەوا چاوەکانت دابخە.

٣٨

پێغەمبەر محەمەد(ﷺ) فەرموویەتی: هەرکەسێک لە ئێوە لە خەو هەڵسێت جەستەیەکی تەندروستی هەبێت، هەست بە سەلامەتی و دڵنیایی لەناو خۆیدا بکات، لەگەڵ خواردن بۆ ڕۆژەکە، ئەوا وەک ئەوە وایە هەموو جیهانی بەدەستهێنابێت.

٣٩

ئیبن قەیم دەفەرموویّت "ئەگەر خودای گەورە چاکەی بەندەیەکی بویّت، ئەوا توانای بینینی کارە چاکەکانی خۆی و قسەکردن بە زمانی خۆی لەسەریان، لە دڵیدا قەدەغە دەکات و سەرقاڵی دەکات بە بینینی تاوانەکانی و بەردەوام لە پێش چاویدا دەیهێڵێتەوە تا دەچێتە بەهەشتەوە."

کاتێک مرۆڤ سەرقاڵی گەشەپێدانی خۆی و گەشەکردنی ڕۆحی دەبێت، بەردەوام سوود لە هەر شتێک وەردەگرێت کە لە ژیانیدا ڕوودەدات جا خراپە یان باشیەکی دیار بێت. کاتێک مرۆڤ جێگیر و ئارامگر بوو، ڕازیبوون و سوپاسگوزاری ئامادە دەبێت، ئەمەش دەبێتە هۆی ئەوەی کە خودا لە بەندەکەی ڕازی بێت.

ئیبن تەیمیە فەرموویەتی: "بۆم دەرکەوتووە باشترین نزا کە مرۆڤ دەتوانێت بیکات ئەوەیە کە خودا لێی ڕازی بێت."

ئیبن جەوزی ... ، سەبارەت بەم بابەتە دەفەرموێت: "ئێوە بەنرخترین بونەوەری خودای گەورەن، بۆیە ڕازی بن بەو بڕیارانەی خودای گەورە بۆی دیاری کردوون، چونکە ئەو کەسەی خۆشی دەوێت هەرگیز پرسیار لەو کەسە ناکات و تۆمەتباری ناکات کە خۆشی دەوێت. بەخشیشی خودا لەسەر ئێوە بۆ هەموو ئەو شتانەی کە لە پێناو ئێوەدا دروستی کردووە، وەک ڕۆژ ڕوونە؛ کەواتە چۆن دەتوانیت خەیاڵ بکەیت کە ئەو کەمتەرخەم بێت لە کاتێکدا تۆ ڕەگ و ڕیشەی هەموو ئەمانەیت؟

٤٠

تەنها ئارامی هەیە بۆ ئەوانەی خودا دەکەنە بایەخ و گرنگیی سەرەکیی خۆیان، چونکە هەر شتێک لەم ژیانەدا بەسەریاندا بێت وەک خێرێک سەیردەکرێت و وەک ویستی خودای گەورە پەسەند دەکرێت. بیهێنە پێش چاوت کە تەنها چاکە لە ژیانتدا هەبێت. ئەوە دۆخی ئەم جۆرە باوەڕدارانەیە، وەک پێغەمبەر (ﷺ) دەفەرموێت: کاروباری ئیمانداران سەرسوڕهێنەرە. بۆ ئەو لە هەموو کاروبارەکانیدا چاکە هەیە و ئەمەش تەنها بۆ ئیماندار وایە. کاتێک شتێکی دڵخۆشکەری بەسەردا دێت، سوپاسگوزارە و ئەوەش بۆی باشە؛ کاتێک شتێکی ناخۆشی بەسەردا دێت، بەرگەی دەگرێت (سەبری هەیە) و ئەوەش بۆی باشە.

٤١

عەلی کوڕی ئەبو تالیب (ڕ.خ) دەفەرمووێت: "خودای گەورە ئیلهامی داوای لێخۆشبوون نادات بە هیچ بەندەیەک کە بیەوێت سزای بدات."

ئیبن جەوزی فەرموویەتی: "هەرگیز بێ ئارام مەبە ئەگەر دژواری بۆ ماوەیەکی زۆر بەردەوام بێت، هەرگیز لە پاڕانەوە ماندوو مەبە. تۆ بەو دژوارییە تاقی دەکرێیتەوە، ئارامی و پاڕانەوەکەت پەرستشە، هەرگیز بێئومێدی لە بەزەیی خودادا نییە، تەنانەت ئەگەر ماوەی سەختی و دژوارییەکان درێژخایەنیش بن."

٤٢

پێغەمبەر (ﷺ) دەفەرموێت: ئەگەر مرۆڤ لە کاتی لە دایکبوونەوە تا کاتی مردن لە سوجدەدا بووبێت، هێشتا لە ڕۆژی قیامەتدا بەداخ دەبێت".

ئەم فەرموودە بەهێزە، گرنگیی بەپەلە ئەنجامدانی چاکەکردنەکان دەگرێتەوە، گرنگ نییە کە چیین. پێویستمان بە هەموو کارێکی چاکەیە کە دەتوانین بۆ ڕۆژی کۆبوونەوە گەورەکە کۆی بکەینەوە.

قورئان ئامۆژگارییەکەی لوقمانی ژیر بۆ کوڕەکەی بیرهێناوەتەوە:

(وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا لُقْمَٰنَ ٱلْحِكْمَةَ أَنِ ٱشْكُرْ لِلَّهِ ۚ وَمَن يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِۦ ۖ وَمَن كَفَرَ فَإِنَّ ٱللَّهَ غَنِىٌّ حَمِيدٌ) لقمان: الأية ١٢

(وَلَقَدْ آتَيْنَا لُقْمَانَ الْحِكْمَةَ) بەڕاستیی حیکمەت و وردەکاریی و بیرتیژیی و ڕای قبوول و ڕاستمان بە لوقمان دا.

سەعیدی کوڕی موسەیەب دەڵێ: (لوقمان) قولە ڕەشەیەکی میصریی بوو، خوای گەورە ئەو گشت حیکمەت و ژیریی و وریاییەی پێ بەخشی، وە خاوەنی چەندان گوتارو وتەی هەرە بەرزە، وە پیاوێکی صالح و چاکبوو، بەڵام پلەی پێغەمبەریتی نەبووە أَنِ اشْكُرْ لِلَّـهِ پێمان گوت: هەمیشە سوپاسی خوا بکە لەسەر ئەو فەزڵ و بەهرەیە پێیدایت (وَمَن يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ) خۆ هەر کەسێک سوپاسی خوا بکات، بێگومان خێرو بەرەکەتەکەی تەنها بۆ خۆی دەبێت (وَمَن كَفَرَ فَإِنَّ اللَّـهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ) هەر کەسێکیش سپڵەو نا سوپاس بێ، ئەوە ئارەزووی خۆیەتیی و خۆی زیانی کردووە، جا بەڕاستیی خوا بێ نیازی هەمیشە سوپاسکراوە.

(وَإِذْ قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ) لقمان :الأية ﴿١٣﴾

(وَإِذْ قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ) بەیاد بکە کاتێ لوقمان بە کوڕەکەی خۆیگوت و ئەو ئامۆژگاری دەکرد:

(يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّـهِ) کوڕە چکۆلەکەم! هەر شتێک، یا کەسێک مەکە بە شەریک و هاوبەشی خوا

(إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ) بەڕاستیی شەریک و هاوبەشدانان بۆ خوا، ستەمێکی گەورەیە لە هەموو تاوانێک گەورەترەو،

هەرگیز بێ تەوبە قابیلی عەفوو لێبوردن نیە.

(وَوَصَّيْنَا ٱلْإِنسَٰنَ بِوَٰلِدَيْهِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُۥ وَهْنًا عَلَىٰ وَهْنٍ وَفِصَٰلُهُۥ فِى عَامَيْنِ أَنِ ٱشْكُرْ لِى وَلِوَٰلِدَيْكَ إِلَىَّ ٱلْمَصِيرُ) لقمان : الأية ﴿١٤﴾

(وَوَصَّيْنَا الْإِنسَانَ بِوَالِدَيْهِ) ئێمە دەربارەی باوک و دایک بە مرۆڤمان ڕاگەیاندو ئامۆژگاریمان کرد کە هەمیشە ڕەفتاری چاکەیان لەگەڵ بکەن (حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهْنًا عَلَىٰ وَهْنٍ) بە تایبەتی لەگەڵ دایکیدا.. دایکی بە پێستی سک هەڵیگرتووە بە لاوازی لەسەر لاوازی، تا لە داوێنی بەربۆتەوەو هاتۆتە ئەم جیهانەوە (وَفِصَالُهُ فِي عَامَيْنِ) شیر بڕینەوەشی دووساڵی خایاند، واتە: گەر منداڵ پێویستی بە شیر هەبوو هەتا دوساڵ دەیدرێتێ و سوودی لێوەردەگرێ (أَنِ اشْكُرْ لِي وَلِوَالِدَيْكَ) کەوایە (ئەی مرۆڤ!) بەردەوام سوپاسی من بکە لەسەر نیعمەتەکانم و، سوپاسی باوک و دایکیشت بکە لەسەر ئەو هەموو ئەزیەت و ئازارە لە پێناوی تۆدا چێشتوویانە (إِلَيَّ الْمَصِيرُ) گێڕانەوەشتان هەر بۆلای منە، دوای زیندووبوونەوە.

(وَإِن جَٰهَدَاكَ عَلَىٰٓ أَن تُشْرِكَ بِى مَا لَيْسَ لَكَ بِهِۦ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا ۖ وَصَاحِبْهُمَا فِى ٱلدُّنْيَا مَعْرُوفًا ۖ وَٱتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَىَّ ۚ ثُمَّ إِلَىَّ مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ) لقمان الأية ﴿١٥﴾

(وَإِن جَاهَدَاكَ عَلَىٰ أَن تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ) هەمیشە گوێڕایەڵیانبەو لە سنووری ڕەزامەندیی خوادا، خۆ ئەگەر

هەوڵیشیانداو پێیان داگرت لەسەر ئەوە کە شتێک بکەی بە شەریک و هاوبەشم، کە هیچ بەڵگەو زانیارییەکت پێی نیە (فَلَا تُطِعْهُمَا) ئەوسا گوێڕایەڵییان مەکە (وَصَاحِبْهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا) وە لە دنیادا لەگەڵ هەردووکیاندا بە شێوەیەکی چاک و پەسەند هاوەڵی بکە، هاوڕێ و هاوکارێکی چاکبە بۆیان، بە جل و بەرگ و خۆراک و هەڵسوکەوتی چاک دڵخۆشیان بکە.. هتد. (وَاتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَيَّ ثُمَّ إِلَيَّ) وە بەردەوام هەر ڕێگەی ئەوە بگرە کە بەرەو من ڕێگەی گرتۆتە بەرو گەڕاوەتەوە بۆلام (مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ) لە پاشا هەمووتان هەر لای من دەگەڕێنەوە، ئینجا لەو کاروکردەوەیەش لە دونیادا کردوتانە ئاگادارتان دەکەم .

(يَٰبُنَيَّ إِنَّهَآ إِن تَكُ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِّنْ خَرْدَلٍ فَتَكُن فِي صَخْرَةٍ أَوْ فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ أَوْ فِي ٱلْأَرْضِ يَأْتِ بِهَا ٱللَّهُۚ إِنَّ ٱللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ)لقمان : الأية ١٦

(يَا بُنَيَّ إِنَّهَا إِن تَكُ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِّنْ خَرْدَلٍ) دووبارە دەگەڕێتەوە سەر وەسیەتەکەی لوقمان: ئەی کوڕە چکۆڵەو شیرینەکەم! ئەگەر بە ئەندازەی سەنگی دەنکە خەرتەلەیەک چاکە، یا خراپەت هەبێ (فَتَكُن فِي صَخْرَةٍ أَوْ فِي السَّمَاوَاتِ أَوْ فِي الْأَرْضِ) لە ناو دڵی بەردێکی کەڕدا، یان لە گۆشەیەک لە ئاسمانەکان، یان لە زەویدا بێت (يَأْتِ بِهَا اللَّهُ) لە ڕۆژی قیامەتدا خوا

دەیهێنێتە ڕوو (إِنَّ اللَّـهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ) بەڕاستی خوا زۆر ورد بینە، هیچ شتێکی وردی لێ بزر نابێت، زۆریش بە ئاگایە، هەقیقەتی شتەکان هەموو دەزانێ.

(يَٰبُنَيَّ أَقِمِ ٱلصَّلَوٰةَ وَأۡمُرۡ بِٱلۡمَعۡرُوفِ وَٱنۡهَ عَنِ ٱلۡمُنكَرِ وَٱصۡبِرۡ عَلَىٰ مَآ أَصَابَكَۖ إِنَّ ذَٰلِكَ مِنۡ عَزۡمِ ٱلۡأُمُورِ لقمان: الأية ﴿١٧﴾)

(يَٰبُنَيَّ أَقِمِ ٱلصَّلَوٰةَ) ئەی کوڕە بچکۆلەو شیرینەکەم! هەمیشە نوێژەکانت بە تەواویی و بە چاکی بەجێ بهێنە (وَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ) فەرمان بە چاکە بدەو (وَانْهَ عَنِ الْمُنكَرِ) و ڕێ لە گوناهو خراپە بگرە (وَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا أَصَابَكَ ۖ) لەسەر ئەو بەلاو نەهامەتییەی تووشت دەبێ خۆڕاگر بە (إِنَّ ذَٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ) بێگومان ئەو کارانە - بۆم باسکردیت - لەو کارە پەسەندو گرنگانەیە خوا دەیەوێن.

(وَلَا تُصَعِّرۡ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمۡشِ فِي ٱلۡأَرۡضِ مَرَحًاۖ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخۡتَالٍ فَخُورٍ) لقمان :الأية ﴿١٨﴾

(وَلَا تُصَعِّرۡ خَدَّكَ لِلنَّاسِ) کوڕم! بە فیزەوە ڕووت وەرمەگێڕە لە خەڵکیی و ڕووتگرژ مەکە، بەڵکو هەردەم ڕوخۆشبە،
(وَلَا تَمۡشِ فِي ٱلۡأَرۡضِ مَرَحًاۖ) بەدەعیەو فیز مەڕۆ ڕێوە لە زەویدا،

(إِنَّ اللَّـهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ)بەڕاستیی خوا هیچ دەعبی
بازو شانازیکاریکی بەخۆ خۆشناویت .
(وَٱقْصِدْ فِي مَشْيِكَ وَٱغْضُضْ مِن صَوْتِكَۚ إِنَّ أَنكَرَ ٱلْأَصْوَٰتِ لَصَوْتُ
ٱلْحَمِيرِ) لقمَان : الأية ⑲

(وَاقْصِدْ فِي مَشْيِكَ) وە لە ڕۆیشتنندا، نە شێنەیی و نە توند برۆ،
واتە: بارێکی مامناوەندی پێش بگرە
(وَاغْضُضْ مِن صَوْتِكَ) وە لە دەنگیشت نزم بکەوە لە قسەو
گفتوگۆدا (إِنَّ أَنكَرَ الْأَصْوَاتِ لَصَوْتُ الْحَمِيرِ) چونکە دەنگی هەرد
ناخۆش، ''ئەوەیە زیاد لە پێویست بەرز بکرێتەوە''، زەردو
دەنگی کەرانە.

٤٣

ئیبن عومەر (ر.خ) دەگێڕێتەوە: هەندێک لە بەشی جەستەمی گرت پەیامبەری خودا (ﷺ) و فەرمووی: ئەی عەبدوڵا وەک نامۆیەک یان ڕێبوارێک لە جیهاندا بە، خۆت لە نێوان خەڵکی گۆڕدا دابنێ (حساب بکە)

ئیبن قەیم فەرموویەتی: "ئەم دونیایە وەک سێبەرێک وایە: بە دوایدا ڕابکەیت هەرگیز ناتوانی بیگریت؛ پشتی لێ بکە هیچ بژاردەیەکی نییە جگە لە شوێنکەوتنت."

٤٤

"بەڕاستی بۆ هەموو شتێک کە بەندە لەدەستی دەدات جێگرەوەیەکی هەیە، بەڵام ئەوەی خودا لەدەست بدات هەرگیز هیچ شتێک نادۆزێتەوە کە جێگەی بگرێتەوە."

حەسەنی بەسری ... دەفەرمووێت: ئەی کوڕی ئادەم دوای ئەوەی پێغەمبەر موسا (سەلامی خودای لەسەر بێت) لە سێ هەڵدا ناڕەزایەتی دەربڕی بەرامبەر بە کردەوەکانی خضر (خودای گەورە بە یەکێک لە بەندەکانی خۆی لە قورئاندا باسی کردووە)، دووەمیان وتی: ئەمە جیابوونەوەی من و تۆیە! پاشان کارەکە لەگەڵ تۆدا چۆن دەبێت، کە لە یەک ڕۆژدا چەندین جار سەرپێچی پەروەردگارت دەکەیت، بەو ڕادەیە هەست بە سەلامەتی و دڵنیایی دەکەیت کە پێت ناڵێت، ئەمە جیابوونەوەی تۆ و منە؟

٤٥

(قَالَ لَا تَخَافَآ إِنَّنِي مَعَكُمَآ أَسۡمَعُ وَأَرَىٰ) طه : الأية ﴿٤٦﴾

(قَالَ لَا تَخَافَآ) خوا دڵنیای کردن و فەرمووی: مەترسن (إِنَّنِي مَعَكُمَا) بەڕاستیی من لەگەڵ ئێوەم (أَسۡمَعُ وَأَرَىٰ) هەموو شتێک دەبیسم و هەموو شتێکیش دەبینم لە ساتەکانی دڵتەنگیدا شەیتان دێت و دەیەوێت واز لە خودای گەورە بهێنیت. ئیمان بەخودا سەختی و خەم و پەژارە لانابات، بەڵکو ئەوەندە بەهێزمان دەکات کە بەبێ ئەوەی بشکێین بەناویاندا تێپەڕین.

موسعەب کوڕی سەعد لە باوکیەوە دەیگێڕێتەوە کە پیاوێک فەرموویەتی:ئەی پێغەمبەری خودا (ﷺ) کام لە خەڵک بە توندترین شێوە تاقیدەکرێنەوە؟" فەرمووی: پێغەمبەران، ئینجا ئەوانەی نزیکترن، ئینجا ئەوانەی نزیکترن لێیان، مرۆڤ بە پێی ئایینەکەی تاقیدەکرێتەوە، ئەگەر لە ئایینەکەیدا پتەو

بێت، ئەوا تاقیکردنەوەکانی توندترن. و ئەگەر لە ئایینەکەیدا لاواز بوو، ئەوا بەپێی هێزی ئایینەکەی تاقیدەکرێتەوە. بەندە بەردەوام دەبێت لە تاقیکردنەوە تاوەکو بەبێ هیچ تاوانێک لەسەر زەوی دەڕوات."

Description

بسم الله الرحمن الرحيم

🤍چەناڵێک تایبەت بە کتێب و بابەتی جیاواز🤍

ئەم کتێبە لەلایان سارا نامیق کراوە بەpdf
پێویستی بە دوعایە دوعای خێری بۆ بکەن

چەناڵ
https://t.me/tanyahaji7

بۆ ڕاوبۆچون و پسیار بۆ کتێب مەینێرە↓
@tanyahaji22

ئەکاونت↓
https://linktr.ee/tanyahaji22

t.me/tanyahaji7

٤٦

ڕەبیعە ئەدوەرییە خوا لێی ڕازی بێت دەفەرمووێت: خودا ڕزق و ڕۆزیی ئەو کەسە ڕەت ناکاتەوە کە قسەی ناشیرینی لەسەر دەکات. کەواتە چۆن ڕزق و ڕۆزیی ئەو کەسە ڕەت دەکاتەوە کە ڕۆحی پڕ بووە لە خۆشەویستی بۆ خودا؟

عومەر (ر.خ) فەرمووی: " گوێم لە پێغەمبەری خودا بوو (ﷺ) فەرمووی ئەگەر پشت بە خودا ببەستیت وەک ئەوەی پێویستە پشتی پێ ببەستریێت ئەوا ڕزق و ڕۆزیت بۆ دابین دەکات وەک ئەوەی ڕزق و ڕۆزیی باڵندەکان دابیندەکات. بەیانیی زوو بە برسێتی دەچنە دەرەوە و ئێواران بە پڕی دەگەڕێنەوە."

شێخ ئیبن عوسەیمین ئەمە ڕوون دەکاتەوە: ئەگەر پشت بە خودا ببەستیت وەک چۆن پێویستە پشتی پێ ببەستریێت واتە: پشتبەستنێکی ڕاستەقینە بە خودای گەورە. بە متمانەی

تەواوەوە دەربارەی گەڕان بەدوای ڕزق و ڕۆزیی خۆت و شتەکانی تر.

ڕزق و ڕۆزیی تۆ دەدات وەک چۆن ڕزق و ڕۆزیی باڵندەکان دەدات: ڕزق و ڕۆزیی باڵندەکان لەسەر خودایە، چونکە باڵندەکان خاوەنیان نییە، لێرەوە، لە هەوادا لە هەر شوێنێک بیانەوێت دەفڕن. بەیانیی زوو لە هێلانەکانیانەوە دەڕۆن بۆ بەدەستهێنانی ڕزق و ڕۆزیی خوای گەورە.

بەیانیان زوو بە برسێتی دەچنە دەرەوە: هیچ شتێک لە گەدەیاندا نییە کاتێک لە سەرەتای ڕۆژدا دەچنە دەرەوە، بەڵام پشت بە پەروەردگاری گەورەیان دەبەستن و دەگەڕێنەوە، واتە دەگەڕێنەوە لە بەشی دواتری ڕۆژدا، مانای تەواو لەگەڵ پڕبوونی گەدە لە ڕزق و ڕۆزیی خودای گەورە.

٤٧

وتارێک کە لەلایەن نوعمان عەلی خانەوە پێشکەش کرا، تیشکی خستە سەر هاوسەنگیی ژیان و ئەو تێڕوانینەی کە پێویستە بیگرینەخۆ.

لە ساتەکانی دڵتەنگیدا شەیتان دێت و دەیەوێت واز لە خودای گەورە بهێنیت. ئیمان بە خودا سەختی و خەم و پەژارە لانابات، بەڵکوو ئەوەندە بەهێزمان دەکات کە بەبێ ئەوەی بشکێین بەناویاندا تێپەڕین.

پەیوەندییەکەت بە خوداوە پەیوەندییەکی دۆستایەتیی نزیک و بەهێزە.تۆ هەموو ڕۆژێک قسە دەکەیت. ئەوە کارلێککردنێکی ڕۆژانەی بەهێزە - کاریگەری لەسەر هەست و سۆز و شێوازی بیرکردنەوەمان هەیە. بۆ هەندێکمان خودا دەبێتە چەمکێکی دوور. پێویستە قووڵ و پتەو بێت. سوودی پێنج نوێژ: گفتوگۆیە.

مرۆڤ بەسەختی دروست بووە: کاریکی شەکەتکەر، سوزداری، تەندروستی، جەستەیی، دارایی، بەهۆی مرۆڤەکانەوەیە کە ژیان بەسەختی داڕێژراوە. لەبەرئەوەی ئیمە باوەڕدارین مانای ئەوە نییە کیشەکانمان دیارنەمینن.

خودای گەورە لە زریانێکدا دروستی کردووین، خەمی نوقمبوون ـئیمان، تێپەڕین بە زریاندا و هیز و توانای رابەریکردنت پێ دەبەخشێت.

دوو لە قورسترین بارگرانیەکان: دڵتەنگی ڕابردوو ـ هەستکردن بە دڵتەنگی نیشانەی نەبوونی ئیمان نییە – بیر لە یەعقوب سەلامی خودای لێبێت، و پێغەمبەرمان (ﷺ) بکەرەوە دەربارەی خەدیجە ، و ترس خەمی داهاتوو. بیر لە دایکی موسا بکەرەوە: پێی گوترا منداڵەکەی فڕێبداتە ناو ئاوەکەوە. لەوانەیە هەڵگەڕێتەوە، ڕەنگە نوقم بێت و هتد.

خودای گەورە پێی فەرموو نە خەمبار بە و نە بترسە. خودای گەورە یارمەتیت دەدات بۆ هەڵگەڕانەوەی ئەم هەستانە و ڕێگەت پێدەدات لە ڕێگەیانەوە بە ژێری بمێنیتەوە. من و تۆ بەبێ خودا توانای کۆنترۆڵکردنی هەستەکانمان نییە. هێز لەلایەن خودای گەورەوە دەبەخشرێت بۆ ئەوەی بەو هەستانەدا تێپەڕین.

وشەی "ڕەب " (پەروەردگار) ، سەرەتا بە مانای ئەو کەسە

بێت کە بەردەوام دەبێت لە ئاسانکاری و بەردەوام زیاترم پێ
دەبەخشێت لەوەی شایەنیم. دووەم، هەمیشە دڵنیا دەبێتەوە
لەوەی کە لە لاوازی و خەمەوە گەشە بکەم، ئەو کەسەی
کە دڵنیا دەبێتەوە لەوەی کە پارچە پارچە نابم و لە شوێنی
خۆم دەمێنمەوە. سێیەم، ئەو بەرپرسیارە لەوەی کە من
دەیکەم. کاتێک ئەم بۆچوونە لەخۆ دەگریت، ئەو دەسەڵاتەی
کە دروستکردن بەسەرتدا هەیەتی، لایدەدات و دەڕوات.
ڕاستەقینە ناگۆڕێت بەڵام تۆ دەگۆڕێیت. تۆ بەردەوام دەبێت
لە هەوڵدان بۆ ئەوەی خۆت ڕاست بکەیتەوە.

٤٨

ئیبن قەیم. ... فەرموویەتی: "لەم ژیانی دونیایەدا وەک هەنگ بە، کاتێک دەخوات، ئەو شتە دەخوات کە پاکە (شیلەی گوڵ)؛ کاتێک خۆراک دەدات، ئەو خۆراکە دەدات کە پاکە واتە (هەنگوین). وە کاتێک لەسەر شتێک دەنیشێتەوە، نایشکێنێت و نابێتە هۆی وێرانکردنی."

ئەبو هورەیرە (ر.خ) گێڕاویەتیەوە: پێغەمبەری خودا (ﷺ) فەرموویەتی نموونەی ئیماندار ئەوەیە کە ڕووەکێکی سەوزی تازەیە کە گەڵاکانی بە هەر ئاڕاستەیەکدا کە با ناچاریان بکات بجوڵێن دەجوڵێن و کاتێک با هێمن بوو، ڕێکی دەوەستن، شێوەی باوەڕدار بەم شێوەیە: بە بەڵاکان بڵاودەبێتەوە (بەڵام وەک ئەو ڕووەکە تازەیە وایە کە بەم زووانە دۆخی ئاسایی خۆی وەردەگرێتەوە). وە نموونەی کافر ئەوەیە کە دار سنەوبەرێکە کە بە ڕەق و ڕێکی دەمێنێتەوە تا خودای گەورە کاتێک ویستی دەیبڕێت."

٤٩

عەلی کوڕی ئەبو تالیب (ر.خ) فەرمووی: " ئارام دەگرم
تەنانەت تا ئارامگرتنەکەم لە ئارامگرتنەکەم ماندوو دەبێت."

ئارامگر پاداشتی بێسنوور و بێکۆتای هەیە لەلایەن خودا
خۆیەوە.
وَأَطِيعُوا۟ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ وَلَا تَنَٰزَعُوا۟ فَتَفْشَلُوا۟ وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ ۖ وَٱصْبِرُوٓا۟
إِنَّ ٱللَّهَ مَعَ ٱلصَّٰبِرِينَ الأنفال :الأية ﴿٤٦﴾
(وَاصْبِرُوا إِنَّ اللَّـهَ مَعَ الصَّابِرِينَ) ئارامتان بێت - چونکە دڵنیابن
خوا لەگەڵ ئارامگراندایە.

إِن تَمْسَسْكُمْ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ وَإِن تُصِبْكُمْ سَيِّئَةٌ يَفْرَحُوا۟ بِهَا ۖ وَإِن
تَصْبِرُوا۟ وَتَتَّقُوا۟ لَا يَضُرُّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْـًٔا ۗ إِنَّ ٱللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ آل
عمران : الأية ﴿١٢٠﴾

(إِن تَمْسَسْكُمْ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ) ئەرچاکەو، خێریکتان -وەکو دەستکەوتی جەنگیی، یان سەرکەوتن- تووش ببێ، پێی نارەحەت دەبن و، خەفەت وەمەراقی زۆری پێدەخون (وَإِن تُصِبْكُمْ سَيِّئَةٌ يَفْرَحُوا بِهَا) خۆهەر نارەحەتی و ناخۆشییەکتان تووش ببێ، ئەوان پێی کەیفخۆش دەبن (وَإِن تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا لَا يَضُرُّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا) وئەگەر ئێوە ئەی موسڵمانان! لەبەرامبەر هەر نارەحەتیەک بێتە ڕێتان بەئارامبن و، لەشکاندنی سنوورەکانی خوا خۆ بپارێزبن، ئەوا فڕو فێڵەکەیان هیچ زیانێکتان پێناگەیەنێت (إِنَّ اللَّـهَ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ) بێگومان خوا دەورەی هەمووپیلان کردەوەکانی داون و ئاگادارە پێیان.

(قُلْ يَٰعِبَادِ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ٱتَّقُوا۟ رَبَّكُمْ ۚ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا۟ فِى هَٰذِهِ ٱلدُّنْيَا حَسَنَةٌ ۗ وَأَرْضُ ٱللَّهِ وَٰسِعَةٌ ۗ إِنَّمَا يُوَفَّى ٱلصَّٰبِرُونَ أَجْرَهُم بِغَيْرِ حِسَابٍ) الزُّمَر: الأية ١٠

(إِنَّمَا يُوَفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُم بِغَيْرِ حِسَابٍ) ئارامگربن لەسەر کۆچ و دووری لە زێدو خۆشەویستان، بەراستی بە ئارامگرەکان پاداشی بێ ژمارە دەدرێتەوە .

(وَكَأَيِّن مِّن نَّبِيٍّ قَٰتَلَ مَعَهُۥ رِبِّيُّونَ كَثِيرٌ فَمَا وَهَنُوا۟ لِمَآ أَصَابَهُمْ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ وَمَا ضَعُفُوا۟ وَمَا ٱسْتَكَانُوا۟ ۗ وَٱللَّهُ يُحِبُّ ٱلصَّٰبِرِينَ)

آل عِمرَان : الأية ١٤٦

(وَاللَّـهُ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ) خواش خەڵکانی خۆگرو بەئارامی خۆش دەوێ، ئەوانەی کە هێزی دەروونیان ناپسێت و، تەسلیم بەدوژمن نابن و خۆ بەدەستەوە نادەن.

ئەبو هورەیرە خودای لێی ڕازیبێت گێڕاویەتیەوە:

پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی: "کاتێک خوای گەورە بەندەیەکی خۆشدەوێت، بانگی جبریل دەکات و دەفەرموێت: فڵان کەسم خۆشدەوێت؛ بۆیە خۆشت بوێت! ئینجا جبریل خۆشی دەوێت. دوای ئەوە (جبریل) بە دانیشتوانی ئاسمانەکان ڕادەگەیەنێت کە" خوای گەورە فڵان کەسی خۆشدەوێت، بۆیە خۆشتان بوێت، دانیشتوانی ئاسمانەکان (فریشتەکانیش) خۆشیان دەوێت و دواتر وا لە خەڵکی سەر زەوی دەکەن خۆشیان بوێت."

٥٠

هیوا بۆ ئیماندار - ئایا هیچ وشەیەک هەیە کە لەمە زیاتر دڵنەوایی ڕۆح بکات؟

ئەنەس(ڕ.خ) فەرمووی کە گوێم لە پێغەمبەری خوا (ﷺ) بووە کە دەفەرمووێت: "ئەی نەوەی ئادەم! بەڕاستی تا ئەو کاتەی بانگت کردم و ئومێدت بە من هەبوو، لێت خۆش بووم سەرەڕای هەر شتێک کە ڕەنگە لە تۆوە ڕوویدابێت و منیش بایەخم پێی نەدا. ئەی نەوەی ئادەم! ئایا تاوانەکانت دەگەیشتنە هەورەکانی ئاسمان، ئەوا تۆ داوای لێبوردنت لە من کرد، من لێت خۆش دەبووم و بایەخم پێی نەدەدا. کەواتە نەوەی ئادەم! ئەگەر هاتیتە لام بە تاوانێکی نزیک لە ئەندازەی زەویی گەورە، پاشان چاوت بە من کەوت و هیچ هاوبەشێکت بۆ من پەیدا نەکردبوو، من بە لێخۆشبوونێکەوە دەهاتمە لات کە هێندەی ئەوە گەورەیە."

٥١

ئیبن عەباس ڕەزای خودای لەسەر بێت گێڕاویەتیەوە:

ڕۆژێک لە پشتی پێغەمبەرەوە (ﷺ) بووم کە فەرمووی: ئەی کوڕ! من دەستەواژەیەکت فێر دەکەم: ئاگاداری خودا بە و ئەو دەتپارێزێت. ئاگاداری خودا بە و لەپێش خۆتدا دەیدۆزیتەوە. کاتێک داوای دەکەیت، داوا لە خودای گەورە بکە، وە کاتێک داوای یارمەتی دەکەیت، داوای یارمەتی لە خودا بکە. بزانە ئەگەر هەموو دروستکراوەکان کۆببنەوە بۆ ئەوەی شتێک بکەن کە سوودی بۆت هەبێت- هەرگیز هیچ سوودێک بەدەست ناهێنیت تەنها ئەوە نەبێت کە خوای گەورە بۆی نوسیویت. ئەگەر کۆببنەوە بۆ ئەوەی شتێک بکەن کە زیانت پێ بگەیەنێت- هەرگیز زیانت پێناگات تەنها ئەوە نەبێت کە خوای گەورە بۆی نوسیوویت. قەڵەمەکان بەرز دەکرێنەوە و لاپەڕەکان وشک دەکرێنەوە."

٥٢

ئيبن جەوزی ... دەفەرموێت: "کەواتە وەک موسا (سەلامی خودای لێبێت) بە و دەستبەرداری خود-پەروەردەیت مەبە تا دەگەیتە خاڵی کۆبوونەوەی دوو زەریاکە. لەسەر قاچی ئارامگری بە درێژایی شەونوێژکردن بوەستە، تەنانەت ئەگەر وەستان زۆر ماندوکەر بێت، ئەوە باشترە لە دانیشتن. ئەی تۆ کە بە درێژایی شەو خەوتووی، کۆمەڵەکەت ڕۆشتووە. خۆری پیری بەسەرتەوەیە و لەگەڵ ئەوەشدا خەوتنەکەت کۆتایی نایەت."

٥٤

ئیبن جەوزی دەفەرمووێت: "بەنرخترین شت لەم دونیایەدا ناسینی خودایە."

ناسینی خودای گەورە پێویستی بە زانینی ئەوەیە کە بەڵێنی چی پێ داوین و نایابی قسە و کردار و تایبەتمەندیەکانی. زانینی ئەمانە ڕێگەمان پێ دەدات پەرستنی دروست و متمانە و هیوای بە خودا بخەینە ڕوو.

جارێک شاعیرێک وتی:

بە دار بادەمەکەی گوت،
هاوڕێ، باسی خودام بۆ بکە.
وە دار بادەمەکەش گوڵی گرت.

کەسێکی ژیر دەڵێت: "بەجۆرێک بژی ئەوانەی دەتناسن بەڵام خودا ناناسن وایان لێبێت خودا بناسن چونکە تۆ دەناسن."

٥٥

ئیبن جەوزی فەرمودەیەکی پێغەمبەرمان بۆ ڕوون دەکاتەوە (ﷺ) نوسیویەتی: "لە هەموو کاتێکدا هەوڵ بۆ ئەوە بدە کە سوودی بۆت دەبێت، داوای یارمەتی لە خودای گەورە بکە و لاواز مەبە. ئەگەر شتێکی (خراپ) بەسەرتدا هات، مەڵێ "ئەگەر تەنها". من فڵان و فڵانم بکردایە، ئەوا فڵان و فڵان ڕووی دەدا'. بەڵکوو پێویستە بڵێیت: 'خودای گەورە ئەمەی پێشوەختە دیاری کردووە و هەرچییەک بیەوێت بیکات دەیکات'، چونکە وشەکانی 'ئەگەر تەنها' دەرگا بەڕووی شەیتاندا دەکاتەوە."

٥٦

ئیبن قەیم ... فەرموویەتی: "لە کامڵبوونی ئیحسانی خودا(چاکە و بەخشندەیی) ئەوەیە کە ڕێگە بە بەندەکەی دەدات تامی تاڵیی شکاوی بکات پێش شیرینی چاککردنەوە. کەواتە بەندە ئیماندارەکەی ناشکێنێت تەنها چاککردنەوەی نەبێت." وە لێی ناگرێتەوە تەنها پێدانی نەبێت و تاقی ناکاتەوە (بەسەختی)، تەنها چارەسەرکردنی نەبێت.

(فَإِنَّ مَعَ ٱلۡعُسۡرِ يُسۡرًا) الشَرْح: الأية ٥

(فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا) جا بەڕاستیی لەگەڵ تەنگانەدا خۆشیی و ئاسانیەک هەیە، کەوابوو لە ئاییندەیەکی نزیکدا دڵتەنگیی و بێزارییت دەبێتە گوشادیی و فەرەح و سەرکەوتنت.

(إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا) الشرح: الأية

(إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا) بەراستی لەگەڵ تەنگانەدا دیسانەوە بۆت دووپات دەکەمەوە: کە خۆشیی و ئاسانکاریەک هەیە، کەوابوو دڵقاییم و پشت ئەستووربە کە خوای گەورە بە زوویی دەرووی خێرت لیدەکاتەوەو سەرت دەخات، بەڵێ سوونەت و باوی خوایە هەر گەلێک، یان هەرکەسێک باری ژیانی دنیای لەسەر تەنگ بووبێ و بزووتبێ و هەوڵی خۆ ڕزگارکردنی دابێت، ئەوا خوای گەورەیش سەری خستووەو دەرووی خێری لێکردۆتەوە.

٥٧

"بەو شێوەیە مامەڵە لەگەڵ خەڵکدا بکە، کە دەتەوێت خودای گەورە لە ڕۆژی لێپرسینەوەدا مامەڵەت لەگەڵدا بکات."

کەسێکی ژیر وتی: گریمان دەتوانم بەرگەی سزای تۆ بگرم (ئاگر) بەڵام چۆن بەرگەی دابڕانم لە تۆدەگرم (پەروەردگارم)!

٥٨

"جوانیی ئایینەکەمان ئەوەیە کە پاداشتەکەی پەیوەستە بە دڵسۆزیی هەوڵەکانمانەوە نەک بە هێنانەدی ئەنجامەکان."

عومەری کوڕی خەتاب (ڕ.خ): لە پێغەمبەری خوداوە(ﷺ) ئەوە باس دەکات کە پێغەمبەر سەلامی خودای لەسەر بێت فەرموویەتی: "کردوەکان تەنها بە نیەت دادوەری دەکرێن و مرۆڤ تەنها ئەو شتەی دەستدەکەوێت کە نیازی بووە."

٥٩

ئیبن جەوزی فەرمودەیەکی پێغەمبەرمان :

کلیلی بەختەوەری ئەوەیە کە هەمیشە سوپاسگوزار بیت بۆ ئەوەی هەتە. هەمیشە سوپاس و ستایشی خودا بکەن. هەمیشە لەگەڵ خودادا قسە بکە. ئەو کەسەی تۆی دروست کردووە بە باشترین شێوە لێت تێدەگات. نیگەران مەبە، خودای گەورە هەموو نزاکانت پێدەبەخشێت؛ ئەو دەزانێت چی بۆ تۆ باشترینە، کام شوێن و کەس باشترینە بۆت و باشترین کات دەزانێت بۆ هاتنی ئەم بەخشیشە لە ژیانتدا. کلیلی بەختەوەری ئەوەیە هەمیشە سوپاسگوزار بیت و ڕازی بیت بە بڕیارەکانی خودا.

"کاتێک بە شتێکی سەختدا تێدەپەڕیت و دەست دەکەیت بە پرسیارکردن لەوەی کە خودا لە کوێیە، لەبیرت بێت هەمیشە لە کاتی تاقیکردنەوەدا مامۆستا بێدەنگ دەبێت."

٦٠

قسەکانی یاسەمین موجاهید تیشک دەخاتە سەر بیرکردنەوەی دروست: "بیربکەرەوە لەوەی لەگەڵ کەسێکدا کە خۆشتدەوێت دەچیت بۆ شتکڕین. نەخێر، نەک تەنها کەسێک کە خۆشت دەوێت، کەسێک کە شێتانە عاشقیت. ئێستا گریمان ئەم کەسە دیارییەک بۆ تۆ هەڵدەبژێرێت بە ڕەنگ و شێوازێکی تایبەت. هەستت چۆن دەبێت دەربارەی ئەو دیارییە؟ ئەگەری ئەوە هەیە کە تۆ تەنها لەبەر ئەوەی کێ پێی بەخشیویت، تەنها لەبەر ئەوەی کێ بۆتی هەڵبژاردووە، بە بەنرخی بزانیت. لە ژیانتدا شتەکان، ڕووداوەکان، کەسانێک هەن کە خودای گەورە بۆی هەڵبژاردویت. ئایا تۆ بە هەڵبژاردنەکەی دڵخۆشیت؟ ئایا ئێمە دیارییەکەمان خۆش ناوێت تەنها لەبەر ئەوەی کێ دیارییەکەی هەڵبژاردووە؟ کاتێک دەزانیت کە بەڕاستی کەسێکت خۆشدەوێت، کە هەر شتێک لەوەوە بێت خۆشتدەوێت- گرنگ نییە کە چییە. تۆ

دیارییەکەی ئەوانت خۆشدەوێت، نەک لەبەر هیچ نایابییەک لە خودی دیارییەکە دابەڵکوو تەنها لەبەر ئەوەی لە کێوە هاتووە."

یەحیای کوڕی مەعاز فەرمووی: هەموو دونیا لە سەرەتاوە تا کۆتاییەکەی شایانی یەک کاتژمێر خەم و پەژارە نییە، کەوایە بۆچی خەم بۆ ژیان بخۆین؟

٦١

ئەگەر شەیتان سەیری تۆ بکات و ببینێ کە تۆ لە کردەوەیەکی گوێڕایەڵیی خودادا گونجاوی، ئەوا دووبارە و دووبارە هەوڵ دەدات بێتە لات. ئەگەر بینی کە تۆ لە کارەکانتدا بەردەوامیت سەرەڕای هەوڵەکانی لێت بێزار دەبێت و جێت دەهێڵێت. بەڵام ئەگەر بینی ڕۆژێک بەم شێوەیەیت ڕۆژێک بەو شێوەیە، هیوایەکی زۆری پێت دەبێت.

(يَعِدُهُمْ وَيُمَنِّيهِمْ ۖ وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا) النِّسَاء : الأية ١٢٠

(يَعِدُهُمْ وَيُمَنِّيهِمْ ۖ) شەیتان هەمیشە بەڵێنی سەرکەوتن و بەختیارییان پێدەداو، بەئاوات و ئارەزوو دڵخۆشیان ئەکا (وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا) خۆ لەڕاستیشدا بەڵێنی شەیتان هەر درۆ و فریودان و چەواشەکردنە.

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ادْخُلُوا فِي السِّلْمِ كَافَّةً وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ ۚ

إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ) البَقَرَة : الآية ٢٠٨

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ادْخُلُوا فِي السِّلْمِ كَافَّةً) ئەی گەلی خاوەن باوەڕان! دەبێ هەمووتان ئامادەی چوونە ناوفەرمانی خوابن (وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ) هەرگیزیش پێ مەنێنە جێ پێی شەیتان (إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ) چونکە دیارە کەشەیتان بەئاشکرا دوژمنتانە .

وشەکانی حەسەنی بەسری .... ژیرییەکی زۆریان لەپشتەوەیە، بە تێڕامان لێیان وامان لێ دەکات درک بە دۆخی ناوخۆی خۆمان بکەین و خۆمان ڕاست بکەینەوە تا بکەوینە چوارچێوەی ئەم ئایەتانەوە:

(إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ ۚ وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ وَكِيلًا)

الإِسْرَاء : الآية ٦٥

(إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ) بێگومانبە تۆ هیچ دەسەلات و توانایەکت بەسەر بەندە ڕاستەکانی مندا نابێت، واتە: هەرگیز ناتوانی فریویان بدەیت چونکە خوایان لە پشتە.)ئیبن عەباس(دەڵێ: مەبەست بەو بەندانە کە شەیتان پێیان ناوێرێ، خەڵکە ئیمان دارەکانن.(وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ وَكِيلًا) تۆش پەروەردگارت پارێزەرو چاودێرو پشتیوانت بێت، بەستە.

(قَالَ رَبِّ بِمَآ أَغۡوَيۡتَنِي لَأُزَيِّنَنَّ لَهُمۡ فِي ٱلۡأَرۡضِ وَلَأُغۡوِيَنَّهُمۡ أَجۡمَعِينَ) الحِجْر: ٣٩

ئیبلیس (بە بوغرو کینەو حەسادەتەوە) وتی: پەروەردگارم
مادەم بەهۆی ئەم ئینسانەوە منت سەر لێشێواو کرد، شەرت
بێت لە زەویدا هەموو گوناهو لادان و تاوانێکیان لاجوان و
شیرین بکەم و هەر هەموویان سەر لێشێواوو سەرگەردان
بکەم.

(إِلَّا عِبَادَكَ مِنۡهُمُ ٱلۡمُخۡلَصِينَ) الحِجْر: الأية ٤٠

بێجگە لە بەندە پوختە و دڵسۆزەکانی خۆت نەبێت (چونکە
دڵیان بە باوەڕ بە تۆو یادی تۆ ئاوەدانە، هەوڵ و کۆششی
من بۆ وێڵ کردنیان ناکامە).

قَالَ هَٰذَا صِرَٰطٌ عَلَيَّ مُسۡتَقِيمٌ الحِجْر: الأية ٤١

(قَالَ هَٰذَا صِرَٰطٌ عَلَيَّ مُسۡتَقِيمٌ) خوایش فەرمووی: ئەمە ڕێگەی
ڕاست و ڕێکی بەرەو منە، دەرەنجامیش هەموو بۆلای خۆم
دێنەوەو، هەر کەسەیش بە پێی کاروکردەوەی خۆی پاداش
و تۆڵە وەردەگرێت.

(إِنَّ عِبَادِي لَيۡسَ لَكَ عَلَيۡهِمۡ سُلۡطَٰنٌ إِلَّا مَنِ ٱتَّبَعَكَ مِنَ ٱلۡغَاوِينَ) الحِجْر: الأية ٤٢

(إِنَّ عِبَادِي لَيۡسَ لَكَ عَلَيۡهِمۡ سُلۡطَٰنٌ) بێگومانیشبە تۆ هیچ جۆرە
دەسەڵاتێکت بەسەر دڵی بەندە ڕاساڵەکانی مندا نییە، چونکە
هەر لەژێر ڕکێفی خۆمدان و لە (ئەزەل)دا بڕیومەتەوە بەدوای
تۆدا نایەن (إِلَّا مَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْغَاوِينَ) مەگەر ئەو گومڕا و
لاڕێیانەی پەیڕەویی لەتۆدەکەن و، بەدوای تۆدا دەچن.

(إِنَّهُۥ لَيۡسَ لَهُۥ سُلۡطَٰنٌ عَلَى ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَلَىٰ رَبِّهِمۡ يَتَوَكَّلُونَ)
النحل: الأية ٩٩

(إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطَانٌ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا) چونکە بێگومانە کە (شەیتان) هیچ زۆرو دەسەلاتێکی بەسەر ئەوانەدا نیە کە بڕوایان هێناوە (وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ) تەنها بەپەروەردگاریشیان پشت دەبەستن.

(إِنَّمَا سُلۡطَٰنُهُۥ عَلَى ٱلَّذِينَ يَتَوَلَّوۡنَهُۥ وَٱلَّذِينَ هُم بِهِۦ مُشۡرِكُونَ)
النحل: الأية ١٠٠

(إِنَّمَا سُلْطَانُهُ عَلَى الَّذِينَ يَتَوَلَّوْنَهُ) بەڕاستی هەر تەنها بەسەر ئەوانەدا دەستەڵاتی هەیە کە ئەو دەکەنە پشتیوان و دۆستی خۆیان و گوێرایەڵی دەبن (وَالَّذِينَ هُم بِهِ مُشْرِكُونَ) وە هەروەها بەسەر ئەوانەیشدا کە هاوبەش بۆ خوا دادەنێن، هەمیشە ئەوانە گیرۆدە دەکاو تەوبەشیان بە بیردا نایەت .

(قَالَ فَبِعِزَّتِكَ لَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ) ص: الأية ٨٢
(قَالَ فَبِعِزَّتِكَ لَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ)
شەیتان وتی: دەسا بە عیززەت و دەسەڵاتی تۆ، ئەوانە هەموو فریو دەدەم و لە خشتەیان دەبەم .
(إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ ٱلْمُخْلَصِينَ) ص: الأية ٨٣
(إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ)مەگەر ئەو بەندانەت کە تۆ بە پاکی دەپەرستن ئەوانە خۆت دەیانپارێزیی و من دەسەڵاتم بە سەریاندا نییە.

٦٣

لە وتە زێرانەکانی لوقمانەوە:

ئەگەر لە نوێژدا بوویت، ئەوا ئاگاداری دڵت بە؛ ئەگەر نان دەخۆیت، ئەوا ئاگاداری قورگت بە؛ ئەگەر لە ماڵی کەسێکی تر بوویت، ئەوا ئاگاداری چاوەکانت بە؛ ئەگەر لە نێو خەڵکیدا بوویت، ئەوا ئاگاداری زمانت بە. دوو بابەت لەبیرمەکە و دوو بابەت لەبیر بکە: خودا و مردنت لەبیربێت؛ هەر چاکەیەک کە لەگەڵ کەسێکی دیکەدا کردووتەوە و هەر خراپەیەک کە لەلایەن کەسێکی ترەوە بەسەرتدا هاتبێت لەبیر بکە.

٦٣

ئیبن قەیم فەرموویەتی: "پەرستن و گوێڕایەڵی دڵ ڕووناک دەکاتەوە و بەهێز و چەسپاوی دەکات، تا وەک ئاوێنەیەکی ڕوونی لێدێت و لەگەڵ ڕووناکیدا دەدرەوشێتەوە. کاتێک شەیتان لێی نزیک دەبێتەوە، ئەو بە ڕووناکییەکەی لێی دەدات، وەک ئەوانەی هەوڵی گوێگرتن دەدەن(لە ئاسمانەکاندا) لەلایەن ئەستێرە تەقێنەرەکانەوە لێیان دەدرێت، شەیتان بە ترسێکی زیاترەوە لەم دڵە هەڵدێت وەک لەوەی گورگێک لە شێرێک هەڵبێت."

شێخ ئیسلام ئیبن تەیمیە. دەفەرموێت: "ئەو ڕۆحە؟ لەم دونیادا پشوو نادۆزێتەوە مەگەر بە یادکردنی خودا نەبێت."

٦٤

پێغەمبەر(ﷺ)فەرموویەتی:

بەڕاستی پەروەردگارت بەخشندە و شەرمنە، ئەگەر بەندەکەی دەستەکانی بۆ بەرز بکاتەوە)بە پاڕانەوە(ئەوا شەرم دەکات لە گەڕاندنەوەی بە بەتاڵی."

عومەر کوڕی خەتاب (ڕ.خ) فەرموویەتی: "من هیچ لە ڕاوکێیەکم نییە بۆ وەڵامەکە، بەڵام نیگەرانی خودی نزاکەم چونکە هەر کەسێک لە لایەن خوداوە ئیلهامی پێ بەخشرابێت بۆ ئەوەی نزا بکات، کاتێک نزا دەکات یەکسەر بانگەوازی وەڵامدانەوەی دەکات."

٦٥

پێنج هۆکار کە بۆچی خودای گەورە تووشی تاقیکردنەوەت دەکات:

١- بۆ ڕێنیشاندانت (ئەو دەیەوێت هەمیشە بگەڕێینەوە لای).

٢- بۆ پشکنینت (بۆ تاقیکردنەوەی ئیمانەکەت).

٣- بۆ ئەوەی بتپارێزێت (لە چەواشەکاری).

٤- بۆ ڕاستکردنەوەت (لە تاوانەکانت و ونبوونت).

٥- بۆ ئەوەی بێکەموکوڕیت بکات.

٦٦

ئیبن جەوزی فەرموویەتی: ئەگەر دەتەوێت بەهای خۆت بزانیت لای پەروەردگارت، سەیری ئەوە بکە کە چۆن بەکارت دەهێنێت و ئەو کردارانە چیین کە پێیانەوە سەرقاڵی کردوویت.

وەک چاکەکارێک کە نەک هەر لە ناوەوە ئارامی دەدۆزێتەوە، بەڵکوو ئەم ئارامییە بە شێوەیەکی ئەرێنی بۆ ئەوانەی دەوروبەری بڵاودەکاتەوە. ئەمەش لە ئەنجامدانی ئەو کارانەوە سەرچاوە دەگرێت کە خودای گەورە بڕیاری لەسەرداون و دوورکەوتنەوە لەوانەی کە قەدەغەی کردووە. لەکاتی ئەنجامدانی ئەم جۆرە کارانەدا، مرۆڤ مەیلی بۆ سوپاسکردنی خودا هەیە کە ڕێنمایی دەکات بۆ ئەو جۆرە هەوڵە نایابانە، کە لە بەرامبەردا دەبێتە هۆی سوپاسگوزاری کە نەک تەنها بە واتای ڕازیبوون دێت بەڵکوو بە واتای بەختەوەریش دێت.

٦٧

ژیانی خۆت بەراورد مەکە بە کەسانی تر، هیچ بەراوردێک لە نێوان خۆر و مانگدا نییە؛ کاتێک کاتی خۆیان بێت دەدرەوشێنەوە.

سەهلی کوڕی سەعد دەگێڕێتەوە کە پێغەمبەری خۆشەویست ﷺ فەرموویەتی:
"ئەگەر دونیا لای خودا بە ئەندازەی باڵە مێشولەیەک یەکسان بووایە، ئەوا ڕێگەی نەدەدا کافر قومێک ئاوی لێ بخواتەوە."

٦٨

پێغەمبەر(ﷺ) لە خەم و پەژارە پەنای بۆ خودا برد:

"خودای گەورە! پەنات پێ دەگرم لە نیگەرانی و خەم، لە بێتوانایی و تەمبەڵی، لە ترسنۆکی و ڕەزیلی، لە قەرزاریی قورس و لە زاڵبوون بەسەردا لە لایەن پیاوانی (دیکە)دا."

ئیبن قەیم دەفەرموویێت: "خەمباری دڵ لاواز دەکات و ئیرادە و ئارەزووی چوونە پێشەوە کەم دەکاتەوە. هیچ شتێک نییە لە خەمباریی ئیمانداریێک خۆشەویستتر بێت لای شەیتان."

ئیبن قەیم فەرمووی: " خۆشبەختیت بە نیگەرانی وێران مەکە و مێشکت بە ڕەشبینی وێران مەک. سەرکەوتنەکانت بە فێڵ وێران مەکە، و گەشبینیی ئەوانی دیکە بە لەناوبردنی وێران مەکە. بە ئاوڕدانەوە لە دوێنێ ڕۆژەکەت وێران مەکە. ئەگەر بیر لە دۆخی خۆت بکەیتەوە بۆت دەردەکەوێت کە

خودای گەورە شتانێکی پێ بەخشیویت بەبێ ئەوەی داوایان بکەیت، بۆیە پشت بە خودا ببەستە.

خودای گەورە ڕێگری لە هیچ شتێک ناکات کە تۆ بتەوێت مەگەر خێری تێدا بێت بۆت. دەکرێت خەوتبێتیت و دەرگای بەهەشتەکان کە بە نزاکانەوە بە ناوی تۆوە دەکرێن، بکرێنەوە. سبحان الله: ڕەنگە لە کەسێکی هەژارەوە بێت کە یارمەتیت دابێت، یان کەسێکی دڵتەنگ کە تۆ شادیت بۆ هێنابێت، یان کەسێک بەلایدا تێپەڕیویت و زەردەخەنەت بۆ کردبێت؛ یان کەسێک لە نارەحەتیدا بووبێت تۆ نەتهێشتبێت. بۆیە هەرگیز هیچ کارێکی چاکە بە کەم مەزانە."

یەکێک لە چاکەکارە پێشینەییەکان دەڵێت: "من نزا بۆ خودا دەکەم بۆ شتێک کە دەمەوێت، ئەگەر ئەویش پێم بدات ئەوا من جارێک دڵخۆشم و ئەگەر پێیشم نەدا ئەوا دە جار دڵخۆش دەبم، چونکە یەکەمیان هەڵبژاردەی من بوو و دووەمیان هەڵبژاردەی خودا بوو."

سەعد نەوڕەسی ... فەرموویەتی: "ژیان کورتە، بۆیە بە نیگەرانی و خەم و دڵتەنگی کورتتری مەکەنەوە."

٦٩

ئیبن عوسەیمین دەفەرمووێت: "ئەگەر بەڕاستی بیرت لە مانای الله اکبر (لە نوێژدا) بکردایەتەوە، دونیا لە بیرکردنەوەکانتدا لەناو دەچوو. ئەمەش لەبەر ئەوەیە کە خودا لە هەموو شتێک گەورەترە، تۆش لەبەردەم ئەوەدا وەستاویت کە لە هەموو شتێک گەورەترە."

"دەبێت نوێژ وەک شانازی و دیاری سەیر بکرێت نەک بارگرانییەک کە ئەنجام بدرێت و تەواوی بکات." ئەو شانازییەی ڕۆژانە پێنج جار پێشکەشمان دەکرێت، نەک جارێک یان دووجار یان سێ جار بەڵکوو پێنج جار لە ڕۆژێکدا، بۆ ئەوەی لەبەردەم پەروەردگاری جیهانەکاندا بوەستین، ئەوە نموونەی شانازی و بەخشیشە کە دەتوانین لە ڕۆژەکەماندا ئەزموونی بکەین.

٧٠

ئیبن قەیم فەرموویەتی: "مرۆڤ دەبێت کاتژمێرێک پێش خەوتن لە پێناو خودای گەورەدا بەسەر ببات و پێداچوونەوەیەک بە ڕۆحی خۆیدا بکات: ئەمڕۆ چ زیانێکی بەرکەوتووە و ئەمڕۆ چ داهاتێکی بەدەستهێناوە، پاشان پێویستە تۆبە لە بەردەم خودای گەورەدا نوێ بکاتەوە و لە دۆخی تەوبەکردندا خەوی لێ بکەوێت. پێویستە هەموو شەوێک ئەمە بکرێت."

تۆبە کلیلی نەرمکردنەوەی دڵە، بەندەی خودا دەتوانێت پەنای بۆ ببات لەکاتی نەرمکردنی دڵی و دووبارە دروستکردنەوەی ژیانی بە شێوەیەکی باشتر. زۆرجار دڵتەنگی و تەنیایی لە دڵدا دەرئەنجامی ڕاستەوخۆی ئەو تاوانانەن کە مرۆڤ ئەنجامیان دەدات. . یادکردنەوەی خودا، قیامەت و مردن بەربەستن لەبەردەم تاوانکردندا.

ئیمامی شافعی تێبینیی کرد: ئایەتێک لە قورئاندا هەیە کە پێویستە هەموو تاوانبارێک لێی بترسێت.

لێی پرسیی: "ئەوە کام ئایەتە؟"

(وَمَا نَتَنَزَّلُ إِلَّا بِأَمْرِ رَبِّكَ لَهُۥ مَا بَيْنَ أَيْدِينَا وَمَا خَلْفَنَا وَمَا بَيْنَ ذَٰلِكَ وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا)مَريَم : الأية ٦٤

(لَهُ مَا بَيْنَ أَيْدِينَا وَمَا خَلْفَنَا وَمَا بَيْنَ ذَٰلِكَ وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا) دەسەڵاتی تەواو هەر بۆ خوایە، چونکە هەرچی ئێستا لە پێشمانە واتە: (ڕۆژی دوایی)، هەرچیش لە دوامانەوە ڕابووردووە، واتە: (کاروباری دونیا)، وە ئەوەش کە لەو نێوانەدایە هەر بۆ خوایە، وە پەروەردگاریشت لە بیری نەکردوویت.

٧١

ئەنەس دەگێڕێتەوە کە پێغەمبەری خودا (ﷺ) دەفەرموێت:

کاتێک خودای گەورە خێری بۆ بەندەکەی دەوێت، سزاکەی لە دونیادا خێراتر دەکات. کاتێک خراپەی بۆ بەندەکەی دەوێت، گوناهەکانی لێ دەپارێزێت تا لە ڕۆژی قیامەتدا لەبەردەمیدا دەردەکەوێت.

واتە: پێغەمبەری خوا (ﷺ) بۆمان ڕوون دەکاتەوە کە نیشانەی ویستی چاکە لە لایەن پەروەردگارەوە بۆ بەندە بریتییە لە پێشخستنی سزای ئەم بەندەیە لە دنیادا (واتا ئەگەر تاوانێکی هەبێت خودای پەروەردگار بە ویستی خۆی پێش قیامەت ئەم بەندەیە لە دنیادا تاقی دەکاتەوە بە نەخۆشی یان بە ناخۆشییەک بۆ ئەوەی لە تاوانەکەی پاک ببێتەوە) تا بەمە لە تاوانەکەی پاک دەبێتەوە و بەمەش لە ڕۆژی دواییدا سزا نادرێت بە هۆی ئەم تاوانەوە چونکە پاک بووەتەوە لە دونیادا ئەمەش نیشانەی ڕەحمی خودایە بۆ کەسانێک لە بەندەکانی

که شایەنی ئەم ڕەحمەتەن.

بەڵام بە پێچەوانەوە نیشانەی نەویستنی خێر و چاکە بۆ بەندەیەک لە لایەن پەروەردگارەوە بریتییە لە دواخستنی سزاکەی بۆ ڕۆژی قیامەت بەمەش لەوێ پەروەردگار بە شێوەیەک سزای دەدات کە شایەنی تاوانەکەی بێت (دیارە ئەم بەندەیە شایستەی ئەم سزایە بووە.)

وە بە (هەمان) زنجیرە، دەوترێت لە پێغەمبەرەوە (ﷺ) کە فەرموویەتی:"بەڕاستی پاداشتی گەورەتر لەگەڵ تاقیکردنەوەی گەورەتردا دێت. بەڕاستی کاتێک خوای گەورە گەلێکی خۆشدەوێت، دەیانخاتە ژێر تاقیکردنەوەوە، جا هەرکەسێک ڕازی بێت، ئەوا بۆ ئەو خۆشییە، هەرکەسێک ناڕازی بێت، ئەوا بۆ ئەو توڕەییە."

٧٢

ئەبو حەفسە عەبدول مەلیک کلێر خودا پاداشتی بداتەوە فەرموویەتی: "چاوەڕوانیی ئەوە مەکە پیر بیت بۆ ئەوەی خودا بپەرستیت، ئەگەر ئەمڕۆ دوا ڕۆژی تۆ بێت، ئەوا تۆ پیر بوویت."

ئیمامی سوفیان سەوری فەرموویەتی: "دەترسم لە خاڵی مردندا ئیمانەکەم لێ بسەندرێتەوە."

٧٣

ئیبن جەوزی دەفەرموێت: "بزانە ئەگەر مرۆڤەکان سەر سام بوون بە تۆ، لە ڕاستیدا ئەوان سەرسامن بە جوانیی داپۆشینی خودای گەورە بۆ سەر تاوانەکانت."

هەروەها فەرموویەتی: ئەگەر دوای تاوانکردن، تاریکیت لە دڵتدا دۆزییەوە، ئەوا بزانە لە دڵتدا ڕووناکی هەیە، بەهۆی ئەو ڕووناکیەوە هەستت بە تاریکی کرد.

٧٤

ئیبن تەیمیە ... فەرموویەتی: "ئەگەر مرۆڤ تەوبە بکات، خودای گەورە خۆشی دەوێت و بەهۆی چاکەی تەوبەکردنیەوە جێگای بەرز دەبێتەوە."

ئیبن جەوزی ..... فەرموویەتی: "کاتێک ئاهێک دەکێشیت، هەناسەی پەشیمانی دەدەیت، بەرزدەبنەوە و هەور دروست دەکەن، بۆ ئەوەی دڵۆپەکانی لێبوردن لەسەر تۆ ببەخشێنێ وە ئەگەر فرمێسکێکت لەسەر ڕوومەتی تەوبەدا ڕشت، تۆ ژیان بە دڵە بەتاڵەکەت دەبەخشیت."

٧٥

ئیبن جەوزی .... دەفەرموێت: "ئەو کەسەی لە خودا بترسێت، پێویستە بزانێت(شکۆمەندی بۆ خودای گەورە) ئەوە بۆ ئەو بەسە، نابێت دڵی خۆی بە ئامرازە دونیاییەکانەوە ببەستێتەوە، چونکە دەفەرموێت هەرکەسێک پشت بە خودا دەبەستێت، خودا بەسە بۆی."

"شتە سەرسوڕهێنەرەکەی متمانەکردن بە خودا ئەوەیە کاتێک لەسەر کەتنەکە وەستاویت و ئەو پێت دەفەرمووێت باز بدە، بۆ ئەوە نییە کە بکەویت. ئەوە بۆ ئەوەیە کە بتوانێت وات لێبکات بفڕیت."

٧٦

ئیمامی شافعی ... فەرمووی: "نە هیچ خەمێک، نە هیچ بەختەوەرییەک و نە هیچ دۆخێکی هەژاری یان دەوڵەمەندی بۆ هەمیشە نامێنێتەوە. ئەگەر تۆ خاوەنی دڵێک بیت کە ڕازییە، ئەوا تۆ و خاوەنی جیهان هاوتان."

ئیبن جەوزی ... دەفەرموێت: "پێویستە ئێمە ئازاری چاکە و خراپە بچێژین. چاکە پێویستی بەوەیە کە ئێمە سوپاسگوزاری نیشان بدەین و خراپەکانیش ئەوەیە کە نزای بۆ دەکەین. ئەگەر نزاکانمان وەڵام نەدرایەوە، ئەمەش بەو مانایەیە کە مەبەست لێی ئەوەیە پێویستە تاقیکردنەوەکە کۆتای بێت و مرۆڤ بەبێ فیزی ملکەچی بڕیارەکە بێت.
لێرەدا ئیمانی ڕاستەقینە خۆی پیشان دەدات. گەوهەرەکان لە نێو مرۆڤەکاندا دەردەکەون، کە بەهۆی ملکەچبوون و ڕازیبوونەوەیە."

٧٧

حەسەنی بەسری ...دەفەرموێت: "پیاوی زیرەک زمانی لە پشت دڵیەوەیە، ئەگەر نیازی هەبوو شتێک بڵێت، راوێژ بە دڵی دەکات کە ئایا بیڵێت یان بێدەنگ بێت. پیاوی نەزان زمانی لەبەردەم دڵیدایە، ئەگەر بەنیازی ئەوە بێت شتێک بڵێت، ئەوا سەرەتا ڕێگە بە زمانی دەدات قسە بکات."

ئیبن جەوزی .... فەرموویەتی: "بەو بڕەی کە ڕێز لە خودا دەگریت، شکۆمەندی بۆ ئەو، ئەو ڕێزت لێدەگرێت و بەو بڕەی کە گەورەیی ئەو لە ڕێزگرتنەکەتدا گەورە دەکەیت و ڕێزگرتنت بۆی زیاد دەکەیت، ئەو پێگەی تۆ و ئەو ڕێزەی کە وەریدەگریت گەورە دەکات."

پێغەمبەر (ﷺ) دەفەرموێت:

"بەڕاستی خودای گەورە دەستی درێژ دەکات لە شەودا بۆ لێخۆشبوونی ئەوەی لە ڕۆژدا تاوان دەکات، دەستی درێژ دەکات لە ڕۆژدا بۆ لێخۆشبوونی ئەوەی لە شەودا تاوان دەکات، ئەمەش بەردەوام دەبێت تا خۆر لە ڕۆژئاواوە هەڵدێت."

"ئەی بەندەکانم، بەڕاستی ئێوە بە شەو و ڕۆژ تاوان دەکەن. منیش لە هەموو تاوانەکانتان خۆش دەبم، بۆیە داوای لێخۆشبوونم لێ بکەن، منیش لێتان خۆش دەبم."

"بەو کەسەی کە ڕۆحی منی بەدەستە، ئەگەر تاوانتان نەدەکرد، ئەوا خودای گەورە لاتانی دەبرد، نەتەوەیەکی دیکەی دەهێنا کە تاوان بکەن و دواتر داوای لێخۆشبوون لە خودای گەورە دەکەن؛ و لێیان خۆش دەبوو."

٧٩

ئیبن جەوزی ...دەفەرموێت: ("ئەو کەسەی پەیڕەوی قورئان و سوننەت دەکات) ژیانێکی بەئازاری نابێت. ئەمەش بە وتەی ئەو ڕووندەکرێتەوە، شکۆمەندی بۆ ئەو:

(وَمَن يَتَّقِ اللَّـهَ يَجْعَل لَّهُ مَخْرَجًا) الطلاق:الأية(٢)

(هەر کەسێک لە خوا بترسێ و سنوورەکانی بپارێزێ، خوا دەرووی خێری لێ دەکاتەوە).

ئەگەر بینیتان ئازار دەچێژن، ئەوا بەدڵنیاییەوە پاداشتێک هەیە بۆیان کە هەر خواردنەوەیەکی تاڵ دەکاتە هەنگوین."

مالیکی کوڕی دینار فەرمووی: "بەڕاستی قورئان ژیانی دڵە، هەروەک چۆن باران بۆ زەوییە."

٨٠

بەشری کوڕی حاریس ...فەرمووی: "شیرینیی پەرستن نادۆزیتەوە تا لە نێوان خۆت و ئارەزووەکانی خۆپەسەندیتدا، بەربەستێکی پۆڵاین دانەنێیت."

ئیسحاق موسڵی فەرموویەتی کە، (خەلیفە) موعتەسەم پێی فەرمووە: "ئەی ئیسحاق، ئەگەر ئارەزووی خۆپەسەندی زاڵ بێت بەسەرتدا، بۆچوونی دروست بەجێتدەهێڵێت."

ئیمام غەزالی . . .دەفەرمووێت: "هەرگیز مامەڵەم لەگەڵ شتێکی قورستر لە ڕۆحی خۆم نەکردووە، کە هەندێکجار یارمەتیم دەدات و هەندێکجاریش دژایەتیم دەکات."

پێغەمبەر (ﷺ) دەفەرموێت:

بزانە ئەوەی بەسەرت هاتووە ئەوە نەبووە کە هەڵە بکات، ئەوەی نەیپێکایت بۆ ئەوە نەبووە کە بەسەرتدا بێت.

واتە: ئەوەی بەسەرتدا هات لە چاکە و بەخشیش، یان خراپ و تۆڵەسەندنەوە، ئەوەی خودای گەورە بڕیاری بۆ تۆ یان لەسەر تۆ دانابوو، لە تۆ تێنەدەپەڕی بۆ کەسێکی تر. هەرچی قەدەر بوو کە بەسەرتدا نەیەت هەرگیز بەسەرتدا نایەت.

٨٢

ئیبن قیم ... فەرموویەتی: "تاوانەکان دەبنە هۆی تەنیاییەکی گەورە لە دڵدا، بۆیە تاوانبار هەست بە تەنیایی دەکات، دوور لە پەروەردگارەکەی، لە مرۆڤەکان و تەنانەت دوور لە ڕۆحی خۆی! تا تاوانەکانی زۆر زیاتر بن، تەنیاییەکەی زۆر زیاتر دەبێت!"

"ئەی ئەو کەسەی تەمەنی بە سەرپێچیکردنی پەروەردگارەکەیەوە بەسەر دەبات! کەس لە نێوان دوژمنەکانت خراپەکار نییە بۆ تۆ زیاتر لەوەی کە لەگەڵ خۆتدا خراپەکاریت."

٨٣

دکتۆر مستەفا مەحمود فەرموویەتی: ئۆتۆمبێلەکەت بۆ لای خودا، بەرماڵی نوێژەکەتە، تاکە شوێنی پارێزراو لەسەر ئەم زەوییە وێرانە، بەڕماڵی نوێژەکەتە.

ئیبن جەوزی... دەفەرموێت: "چەن جێی بەزەییە! ئەگەر ئەوانەو ڕۆحە هەژارانەی کە خۆیان بە چێژەکانی ئەم ژیانەوە سەرقاڵ دەکەن و دوور لە خودای گەورە دەمێننەوە شکۆمەندی بۆ ئەو ئەگەر بەڕاستی بزانن خۆیان لە کێ جیاکردۆتەوە، ئەوا پێیان باش بوو پارچە پارچە بن لەبەر پەشیمانی.")

٨٤

یەحیای کوڕی مەعاز دەفەرموێت:

"دونیا بۆ پەروەردگارەکەی بێنرخە، کە لەگەڵ ئەوەشدا هیی ئەوە. کەواتە ڕاست نییە تۆ ئەوەندە بەهای پێ بدەیت، کە تەنانەت هیی تۆش نییە."

٨٥

د. مستەفا مەحمود دەفەرموێت: بە نزیکەی ئەوە وەک یاسایەکە کە دڵ چاک نابێتەوە تەنها لە ڕێگەی ئازارەوە نەبێت، وە چاک نابێتەوە و ئاسکیی خۆی بەدەست ناهێنێتەوە تەنها لە ڕێگەی ئازارکێشانەوە نەبێت.

کوڕی عەتائەڵا ئەلئەسکەندەری دەفەرموێت: هیچ شتێک قورس نییە ئەگەر لە ڕێگەی پەروەردگارتەوە بەدوایدا بگەڕێیت و هیچ شتێک ئاسان نییە ئەگەر لە ڕێگەی خۆتەوە بەدوایدا بگەڕێیت.

٨٦

ئیبن جەوزی ... دەفەرموێت: "تێبگە کە ژیان بۆنەکانی هەیە. جارێک هەژارییە، جارێکی تر سامانە. جارێک سەربەرزییە، و جارێکی تر سەرشۆڕکردنە. بەختەوەر ئەو کەسەیە کە لە هەر بارودۆخێکدا بێ تێکدان دەمێنێتەوە."

پیاوێکی دانا وتی: "ملیۆنان ڕۆح لە تاریکیدان و خودای گەورە هیی تۆی هەڵبژارد، بۆ ئەوەی لە بەزەیی ئەودا ڕێنمایی بکرێت."

٨٧

پیاوێکی دانا وتی: "هەندێک ڕۆح ئەوەندە جوانن کە بوونیان بە تەنها، خودات بیردەخەنەوە."
ئەمانە ئەو جۆرە هاوڕێیانەن کە پێویستە بەدوایاندا بگەڕێین.

ئەبو هورەیرە (ڕ.خ) فەرموویەتی:
" گوێم لە پێغەمبەر (ﷺ) بوو کە دەیفەرموو مرۆڤ پەیڕەوی ئایینی هاوڕێکەی دەکات، پێویستە ئاگادار بیت کێ دەکەیت بە هاوڕێت."

گێڕدراوەتەوە کە عومەری کوڕی خەتاب فەرموویەتی:
"خۆت مەنوێنە بۆ ئەوەی کە پەیوەندی بە تۆوە نییە، دوور بکەوەرەوە لە دوژمنەکەت، ئاگاداربە لە وەرگرتنی هاوڕێیەتی هەر کەسێک جگە لە کەسانی متمانەپێکراو لەنێو خەڵکدا- و

کەس نییە متمانەپێکراو بێت جگە لە کەسێک کە لە خودا دەترسێت. هاودەمیی تاوانبار مەکە لە ئەگەری فێربوونی تاوانبارییەکەی، مەهێڵە نهێنییەکانت بزانێت. بۆ کاروبارەکانت ڕاوێژ بەو کەسانە بکە لە خودا دەترسن.

٨٨

کاتێک بەخشیشەکان دەگۆڕدرێن بۆ لەناوبردن

باس لەوە دەکرێت کە حەسەنی بەسڕی فەرموویەتی: "بەڕاستی خوای گەورە ڕێگە بە (مرۆڤ) دەدات چێژ لە بەخشیشەکە وەربگرن تا ئەو کاتەی دەیانەوێت. بەڵام کاتێک چیتر سوپاسگوزار نەبوو لەسەری، خودا دەیکاتە سزا."

هەروەها فەرمووی: "مرۆڤەکان لە کاتی ئاسانکاریدا هاوشێوەی یەک دەردەکەون، بەڵام کاتێک سەختی و تاقیکردنەوەکان دێن، ئەو کاتە سروشتی ڕاستەقینەیان دەردەکەوێت."

٨٩

ئەبو هورەیرە باسی ئەوە دەکات کە پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی:"خواناسی (تەقوا) لێرەیە" و سێ جار ئاماژەی بە سنگی کرد.

جێنشین تەڵەقە کوڕی حەبیب .. لەکاتی لێپرسینەوە لەبارەی خواناسییەوە فەرمووی:"ملکەچی بۆ خودای گەورە ئەنجامبدەیت، لەسەر ڕووناکییەک لە خودای گەورەوە، بە هیوای پاداشتی خودا. واز لە سەرپێچیی خودا بهێنیت لەسەر ڕووناکییەک لەلای خوداوە، لە ترسی سزای خودای گەورە."

ئیبن قەیم لێدوانێکی لەسەر ئەم وتەیەداوە:

"ئەمە باشترین شتە کە سەبارەت بە پێناسەی خواناسی وتراوە چونکە بەڕاستی هەموو کارێک دەبێت هۆکارێکی سەرەتایی و ئامانجێکی هەبێت. هەرگیز ناتوانرێت کارێک بە

گوێڕایەڵی و هۆکارێک بۆ نزیکبوونەوەی مرۆڤ لە خودای گەورە هەژمار بکرێت تاوەکوو خاڵی دەستپێکی و هۆکارەکانی ئیمانی پاک، نەک خوو، نە ئارەزووی بنەڕەتی، نە خواستی ستایش و پێگە، نە شتی دیکەی لەو جۆرە. ئامانجەکەی دەبێت پاداشتێک بێت کە لە لایەن خوداوەیە و ڕەزامەندیی باشەی ئەو بێت، ئەمەش پێناسەی ئیحتیسابە (ئارامگریی ئەوانەی بەدوای پاداشتدا دەگەڕێن لە لایەن خودای گەورەوە)

٩٠

ئیبن قەیم ...دەفەرموێت: "ئەو کەسەی ڕاستگۆ بێت، گرنگی بە پێگەی خۆی نادات لە چاوی دروستکراوەکاندا."

ئیبن جەوزی دەفەرموێت: هەرکەسێک لە پێناو دروست کراوەکاندا خواپەرستی بکات، لە ڕاستیدا ئەوان دەپەرستێت، هەرچەندە درکی پێناکات.

پێوەلکان بە ڕاستییەوە وەک ئەوەی بۆ ژیانی ئازیز بێت، دەبێت ڕەنگدانەوەی ڕاستەقینەی ئێمەش بێت کاتێک گەواهیی ئیمانمان ڕادەگەیەنین. ڕێنمایی و ئیمان وەک ئاو وان بۆ ماسی. بەبێ ئەوان ناتوانین بژین. بەم شێوەیە پابەندبوون بە ڕاستەقینەوە بە دڵسۆزی لە پێناو خودادا ژیان و هیوامان پێدەبەخشێت.

٩١

کوڕی ڕەجەب حەنبەلی فەرموویەتی: "پیاو! ئەگەر تۆ بچیتە بەر دەرگای پارێزگار، ئەو پێشوازیت لێ ناکات یان هیچ گرنگییەکت پێبدات، ڕەنگە تەنانەت ڕێگریت لێبکات لێی نزیک ببیتەوە. بەڵام پاشای پاشاکان دەفەرمووێت: هەرکەسێک بە پێ بێتە لام، من بە ڕاکردن دەچمە لای، بەڵام تۆ لێی دوور بکەویتەوە و بە دوای یەکێکی تردا ڕابکەیت! بە خراپترین شێوە فێڵت لێ کراوە و بە سەخترین شێوە دۆڕاویت!"

٩٢

ئیبن جەوزی ... فەرموویەتی: "پلاندانانی خودای گەورە بۆ تۆ باشترە لە پلاندانانی خۆت. دەتوانێت بێبەشت بکات لەوەی کە داوای دەکەیت بۆ تاقیکردنەوەی ئارامگرییەکەت. کەواتە با سوربوون لەسەر ئارامگری لە تۆدا ببینێت و بەمزووانە لەلای ئەوەوە دەبینیت کە چی شادیت پێدەبەخشێت. کاتێک ڕێگاکانی وەڵامدانەوەت لە پەڵەی تاوانەکان پاک کردەوە و ئارامگرتنت هەبوو لەسەر ئەوەی کە بۆتی هەڵبژاردووە، ئەوا هەموو شتێک کە بەسەرت دێت باشترە بۆت جا پێت درابێت یان بێبەش بوویت لەوەی کە داوات کردووە."

٩٣

ئیبن ڕەجەب حەنبەلی فەرموویەتی: "بەهای هەر مرۆڤێک بەو شتە دادەنرێت کە بەدوایدا دەگەڕێت، کەس ناتوانێت بەهایەک بۆ کەسێک دابنێت کە بەدوای خودادا دەگەڕێت چونکە ئەمە ناپێورێت. ئەو کەسەی بەدوای دونیادا دەگەڕێت، زۆر نزمە بۆ ئەوەی بەهای پێ بدرێت. ئەلشیبلی فەرموویەتی: هەرکەسێک دەست بە دونیاوە بگرێت، بەهۆی ئاگرەکەیەوە دەسوتێت تا دەبێتە خۆڵەمێش و هەوا دەیبات. هەرکەسێک دەست بە قیامەتەوە بگرێت، بە ڕووناکییەکەی دەسوتێت بەجۆرێک کە دەبێتە زێڕێکی پاک و بەرزترین کوالیتی و سوودی لێ وەردەگیرێت. هەرکەسێک دەست بە خوداوە بگرێت، بە ڕووناکیی تەوحید دەسوتێت و دەبێتە گەوهەرێک کە لە بەها زیادترە."

هەروەها فەرموویەتی: "هەرکەسێک بەرزخوازییەکانی (تەماحەکانی) بەڕاستی گەورە بن، تەنها بە گەڕان بە دوای خودای گەورەدا قایل دەبن، شکۆمەندی و گەورەیی هەر بۆ ئەوە."

٩٤

ئیبراهیم ب. ئەدهەم دەفەرموێت: ئێمە ژیانێکی وەها دەژین (خۆشییەکی سەرسوڕهێنەر لە پەرستنی خودا) دا کە ئەگەر پاشاکان بیانزانیایە، لەسەری بە شمشێر شەڕیان لەگەڵ دەکردین."

ئیبن تەیمیە ... فەرموویەتی: "هەندێکجار دڵ لە دۆخێکی وادایە کە دەڵێم: ئەگەر خەڵکی بەهەشت ئەمە ئەزموون بکەن، ئەوا بەڕاستی ژیانێکی نایابیان هەیە."

هەروەها فەرموویەتی: "دڵ هەندێک جار بە پەرۆشەوە سەما دەکات، لە خۆشیی یادکردنەوەی خودا و هەستکردن بە نزیکی لێی."

عید ئەلقەرنی لە پەرتووکەکەیدا دەڵێت: "کوێرانە هەست بە خەم مەکە؛ لەبری ئەوە دڵنیابە بەهای ئەو شتە دەزانیت کە هەست بە خەمباری دەکەیت بۆی."

٩٥

بوخاری لەسەر فەرموودەی ئەبو هورەیرە تۆماری کردووە، که پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی: "بەتەنها کردەوەکانتان هیچ کام لە ئێوە ڕزگار ناکەن." پرسیاریان کرد پێغەمبەری خودا (ﷺ) تەنانەت تۆش نا؟ لە وەڵامدا فەرمووی: تەنانەت منیش نا، مەگەر خودای گەورە بە بەزەیی خۆی دامپۆشێت، بەهێز بە؛ چەسپاو و هاوسەنگ بە؛ و گەشت (پەرستن) لە سەرەتای ڕۆژ، کۆتایی ڕۆژ و بەشێک لە بەشی دوایی شەو (نوێژی شەوانە). میانڕەوی، میانڕەوی! لە ڕێگەی ئەمەوە دەگەیتە ئامانجەکەت."

هەروەها ئەم فەرموودەیەی لە شوێنێکی تردا بە دەربڕینێکی دیکە تۆمار کردووە؛ " ئەم ئایینە ئاسانە، هیچ کەسێک بۆ خۆی قورس نەکات، تەنها ئەوە نەبێت کە زاڵ بێت بەسەریدا؛ بۆیە بەهێز و چەسپاو و هاوسەنگ بە؛ کە مژدەی خۆشیان

لەسەرە! داوای یارمەتی بکە لەمەدا بە گەشتکردن)بۆ لای خوا(لە سەرەتای ڕۆژدا، لە کۆتایی ڕۆژدا و بەشێک لە دواتری کۆتایی شەویشدا."

٩٦

عید ئەلقەرنی لە پەرتووکەکەیدا باس لە شەش پێکهاتەی دڵخۆشی دەکات:

١. یەکەمیان ئەوەیە کە متمانەیەکی بەهێزت بە خودای گەورە هەبێت.

٢. دووەمیان دەستبەرداربوونی ئەو ڕاستییەی کە دەربازبوونی نییە لێی، هەموو ئەو شتانەی کە بڕیاریان لەسەر دراوە ڕوودەدەن و ڕێڕەوی نەگۆڕی خۆیان پەیڕەو دەکەن.

٣. سێیەمیان ئەوەیە کە ئارامگرتن هیچ جێگرەوەیەکی نییە، بۆ ئەو کاریگەرییە ئەرێنییەی کە لەسەر کەسێکی کارەساتبار هەیەتی.

٤. چوارەمیان باوەڕێکی جێگیرە بە کاریگەرییەکانی ئەم پرسیارە: "بەبێ خۆڕاگری، چی بەدەست دەهێنم؟"

٥. پێنجەمیان ئەوەیە کە لە خودی خۆت بپرسیت: بۆچی دەبێت لایەنێکی کەلەڕەق بم بۆ وێرانکردنی خۆم؟

٦. شەشەمیان ئەوەیە کە بزانین لە کاتژمێرێکەوە بۆ کاتژمێرێکی دیکە، بارودۆخەکان دەگۆڕدرێن و سەختییەکان لەناو دەچن.

٩٧

عید ئەلقەرنی کۆمەڵێک دەرەنجامی دیکە دەخاتە ڕوو کە دوای خوێندنەوەی ژیاننامەی کەسانی سەرکەوتوو پێی گەیشتووە:

١- بەهای مرۆڤ لەسەر بناغەی ئەو چاکەیەیە کە ئەنجامی دەدات. ئەمە وتەیەکی ئیمامی عەلییە (ڕ.خ) ،بەو واتایە دێت کە زانست ، کەسایەتی، خوداپەرستی و بەخشندەیی مرۆڤ ئەو پێوەرانەن بەهای مرۆڤی پێ دەپێوین.

(يَـٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَـٰكُم مِّن ذَكَرٍ وَأُنثَىٰ وَجَعَلْنَـٰكُمْ شُعُوبًا وَقَبَآئِلَ لِتَعَارَفُوٓا۟ ۚ إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِندَ ٱللَّهِ أَتْقَىٰكُمْ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ) الحُجُرات : الأية ١٣

(إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِندَ اللَّـهِ أَتْقَاكُمْ ۚ) بێگومان بەڕێزترینتان لای خوا، ئەوەتانە کە بە تەقوا ترو خۆ پارێزتر بێت، وە لە سنوورەکانی خوا نەترازێت.

٢- پێگەی مرۆڤ لە ژیان و قیامەتدا پشتدەبەستێت بە ئیمان و هەوڵدان و قوربانیدان.

(وَلَوْ أَرَادُوا۟ ٱلْخُرُوجَ لَأَعَدُّوا۟ لَهُۥ عُدَّةً وَلَـٰكِن كَرِهَ ٱللَّهُ ٱنۢبِعَاثَهُمْ فَثَبَّطَهُمْ وَقِيلَ ٱقْعُدُوا۟ مَعَ ٱلْقَـٰعِدِينَ) التوبة : الأية ﴿٤٦﴾

(وَلَوْ أَرَادُوا الْخُرُوجَ لَأَعَدُّوا لَهُ عُدَّةً) ئەگەر بیان ویستایە لەگەڵت دەرچن بۆجیهاد، چەک و توێشوو هەموو پێویستیەکیان بۆ ئامادە دەکرد.

(وَجَـٰهِدُوا۟ فِى ٱللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِۦ ۚ هُوَ ٱجْتَبَىٰكُمْ وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِى ٱلدِّينِ مِنْ حَرَجٍ ۚ مِّلَّةَ أَبِيكُمْ إِبْرَٰهِيمَ ۚ هُوَ سَمَّىٰكُمُ ٱلْمُسْلِمِينَ مِن قَبْلُ وَفِى هَـٰذَا لِيَكُونَ ٱلرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْكُمْ وَتَكُونُوا۟ شُهَدَآءَ عَلَى ٱلنَّاسِ ۚ فَأَقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُوا۟ ٱلزَّكَوٰةَ وَٱعْتَصِمُوا۟ بِٱللَّهِ هُوَ مَوْلَىٰكُمْ ۖ فَنِعْمَ ٱلْمَوْلَىٰ وَنِعْمَ ٱلنَّصِيرُ) الحج : الأية ﴿٧٨﴾

(وَجَـٰهِدُوا۟ فِى ٱللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِۦ ۚ) بە بەردەوام و بە دڵ و داو، وەک پێویستە لەڕێگەی خوادا جیهادی تێرو تەسەل بکەن و مافی جیهاد جێبەجێ بکەن و، هەرچی لەتواناتاندایە بەختی بکەن بۆ ئەو ڕێیە، چونکە بەتایبەت ئەو هەر خۆی هەڵیبژاردوون بۆ ئەوکارە گەورەیە.

(بە دڵسۆزی و بە هەموو هەوڵەکانتانەوە کە دەبێت ناوی ئەو باڵاتر بێت).

٣- هەریەکەمان بە ویستی خودا دروستکەری مێژووی خۆمانین، چیرۆکی ژیانمان لەگەڵ کارە چاک و خراپەکانمان دەنووسین.

(إِنَّا نَحْنُ نُحْيِ ٱلْمَوْتَىٰ وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُواْ وَءَاثَٰرَهُمْۚ وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَٰهُ فِيٓ إِمَامٍ مُّبِينٍ) يس : الأية ﴿١٢﴾

(إِنَّا نَحْنُ نُحْيِ الْمَوْتَىٰ) بێگومان تەنها ئێمەین هەموو مردووان زیندوو دەکەینەوە (وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُواْ وَءَاثَٰرَهُمْۚ) و هەر کاریکیان پێش خۆ خستبێ تۆماری دەکەین و تەنانەتی ئاسەواریشیان گشت دەنووسین، واتە: هەر ڕێ و ڕەوشتێکیان بەجێ هێشتبێ چاک و خراپ بۆیان حسێب دەکەین، (وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَٰهُ فِيٓ إِمَامٍ مُّبِينٍ) هەموو شتێکمان لە کتێب و نامەیەکی ئاشکرادا ئامادەو تۆمارکردووە، واتە: لە (لوح المحفوظ)دا کە هیچ شتێکی تیا ون نابێت، هەموو شتێکی بچووک و گەورەو وردو درشتمان ئەژماردووە.

٤- ژیان کورتە و بەخێرایی تێدەپەڕێت. بە تاوانکردن، بە نیگەرانی، یان بە شەڕکردن کورتتری مەکەنەوە.

(كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَهَا لَمْ يَلْبَثُوٓاْ إِلَّا عَشِيَّةً أَوْ ضُحَىٰهَا) النـازعات : الأية ﴿٤٦﴾

(كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَهَا) ئەو ڕۆژە کە ئەوانە قیامەت دەبینن(لَمْ يَلْبَثُوٓاْ إِلَّا عَشِيَّةً أَوْ ضُحَىٰهَا) وا دەزانن لە دونیادا تەنها ئێوارەیەک

یا چێشتنگایەک ماونەتەوە، واتە: لەبەر درێژیی و سەختیی و گرانی ئەو رۆژەیە، ماوەی ژیانی دونیایان بەلاوە زۆر کەم دەبێ، چەندین بەڵگەش بۆ ڕاستیی و حەقیقەتی ئەم زیندوبوونەوەیە هەیە، جا بۆ نموونە: بەسەرهاتەکەی (عوزەیر)و خەوە درێژەکەی یارانی ئەشکەوتەکە، کە پاش زیندووبوونەوەو بێدار بوونەوە وتیان: یان رۆژێکە لێرەین، یان کەمتر لە رۆژێک!!

٩٨

بە کورتی لە پەرتووکی (أسیار أعلام النبلاء)ی ئیمامی زەهەبی (ژیاننامەی کەسانی بەناوبانگ)، خاڵێکی بنچینەییە:

هەرکەسێک هیوا یان متمانەی بە شتێک یان کەسێکی تر هەبێت بێجگە لە خودای گەورە، ئەوا خودای گەورە وازیان لێ دەهێنێت و ئەو شتە یان کەسە دەکاتە هۆکاری وێرانکردنیان.

(وَيَوْمَ يَقُولُ نَادُواْ شُرَكَآءِىَ ٱلَّذِينَ زَعَمْتُمْ فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيبُواْ لَهُمْ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُم مَّوْبِقًا) الكهف : الأية ﴿٥٢﴾

(وَيَوْمَ يَقُولُ نَادُوا شُرَكَايِيَ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ) ئەو رۆژە وە بیربێننەوە کەخوا بەهاوەڵدانەرەکان دەفەرموێ و دەپرسێ: بانگ لەوانە بکەن ئێوە لەدنیادا پێتان وابوو شەریک و هاوبەشی منن و، هاوارتان بۆ دەبردن لەکاتی خۆشیی و ناخۆشییدا، دە فەرموون ئەمڕۆ هاواریان بۆ بەرن بابێنە فریاتان و ڕزگارتان

بکەن، (فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ) ئەوانیش کە بانگیان دەکەن و هاواریان بۆ دەبەن وەلامیان بدەنەوە (وَجَعَلْنَا بَيْنَهُم مَّوْبِقًا) و ئێمەش کەندالێکی داپڕاوی بەربلاوەمان خستە نێوان خۆیان و خواکانیانەوە کە پێیان نەگەن، بێ لەوەش خۆیان و شوێن کەوتووەکانیشیان دەخەینە ناو ئاگرەوە.

(وَرَءَا ٱلْمُجْرِمُونَ ٱلنَّارَ فَظَنُّوٓاْ أَنَّهُم مُّوَاقِعُوهَا وَلَمْ يَجِدُواْ عَنْهَا مَصْرِفًا)

الكهف : الأية ﴿٥٣﴾

(وَرَأَى الْمُجْرِمُونَ النَّارَ) جا لەو ڕۆژەدا تاوانباران بە چاوی خۆ ئاگری دۆزەخ دەبینن (فَظَنُّوا أَنَّهُم مُّوَاقِعُوهَا) دڵنیا دەبن و تێدەگەن کە هەر دەخرێنە ناویەوە (وَلَمْ يَجِدُوا عَنْهَا مَصْرِفًا) و ئیدی پەناگاو خۆلادانێکیشیان دەست ناکەوێ، تاخۆیان لێ بشارنەوە.

(وَإِنَّهُمْ لَيَصُدُّونَهُمْ عَنِ ٱلسَّبِيلِ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُم مُّهْتَدُونَ)

الزُّخْرُف : الأية ﴿٣٧﴾

(وَإِنَّهُمْ لَيَصُدُّونَهُمْ عَنِ ٱلسَّبِيلِ) بەڕاستیی ئەو شەیتانانە پێشگیرییان دەکەن لە ڕێگە (وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُم مُّهْتَدُونَ) و وایش دەزانن کە بۆ ڕاستەڕێ ڕێنموونی کراون!!

٩٩

ئیمامی شافعی فەرموویەتی: "ئەگەر دەتەوێت دڵت چاک بکەیتەوە، یان ئارەزو دەکەیت چاکسازی ببینیت لە منداڵەکەت یان هاوڕێکەتدا، یان هەرکەسێک بۆ ئەو بابەتە، ئەوا ئاڕاستەیان بکە بۆ ئەو شوێنانەی قورئانیان تێدا دەخوێندرێت و ئاراستەیان بکە کە هاوەڵی قورئان بن. پاشان خودای گەورە دەبێتە هۆی باشتربوونیان، بەبێ گوێدانە ئەوەی ئەوان بیانەوێت یان نا!"

شێخ ئەلبانی فەرموویەتی: یەک بەڵگە بەسە بۆ کەسی داواکاری ڕاستی، بەڵام ١٠٠٠ بەڵگە بەس نییە بۆ کەسی ئارەزووەکان."

نوعمان عەلی خان، ڕەحمەتی خودای لەسەر بێت، فەرموویەتی: دڵسۆزی بۆ ڕاستییە. دڵسۆزیتان بۆ قسەی خودایە، دڵسۆزی تۆ بۆ ئەوەیە کە بەڵگەکان بەرەو کوێت دەبەن.

١٠٠

عومەری کوڕی خەتاب (ڕ.خ) دەفەرموێت: "لێپرسینەوە لە خۆتان بکەن پێش ئەوەی لێپرسینەوەتان لێ بکرێت، کردەوەکانتان سەنگ بکەن پێش ئەوەی بۆتان سەنگ بکرێت. (لە ڕۆژی قیامەت)، و خۆتان جوان بکەن (بە کردەوەی چاک) بۆ پیشاندانە مەزنەکە (ڕۆژی قیامەت)

بزانە کە ئازار لەگەڵ وەستان لە تەنیشت ڕاستییەوە دێت هەروەک چۆن هەموو پێغەمبەران چەشتوویانە. ئیمان بەو مانایە نییە کە خەمت نابێت، وەک چۆن یەعقوب) سەلامی خودای لەسەر بێت(دڵتەنگ بوو بەهۆی جیابوونەوەی لە یوسف (سەلامی خودای لەسەر بێت(هەروەها ناتوانیت لە هەڵەیەکی ڕابردوودا کەم بکەیتەوە، هەروەک چۆن موسا (سەلامی خودای لەسەر بێت) پەیوەندیدارە لەبارەی کوشتنی پیاوێک بە هەڵە؛ ناشرینکردنت لە لایەن خەڵکەوە، ڕێزگرتنی

خودات لێ نابات هەر وەک مریەم (سەلامی خودای لەسەر بێت) . ئەم چیرۆکانە زیندوون و بۆ هەمیشە پەیوەندیدارن، هەوڵ لێیان ڕابمێنیت."

١٠١

حەسەنی بەسری ...دەفەرموێت: "هەمیشە ئیماندارێک دەبینیت کە پرسیار لە خۆی دەکات: مەبەستم لەم وشەیە چی بوو؟ ئەم خواردنەم بۆ چی خوارد؟ مەبەستم چییە کە بەم شێوەیە لەگەڵ خۆم قسە دەکەم؟" سەرپێچیکار بەردەوام دەبێت و هەرگیز خۆی تاوانبار ناکات."

ئیمانداری ڕاستەقینە بەردەوام سەرزەنشتی خۆی دەکات وەک ئەوەی خودا گەورە لە قورئاندا باسی دەکات:

(وَلَآ أُقۡسِمُ بِٱلنَّفۡسِ ٱللَّوَّامَةِ) القِيامَة :الأية ﴿٢﴾

(وَلَا أُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ) وە سوێند دەخۆم بە نەفسی سەر زەنشتکار، واتە: هەرکات بەلای کارێکی خراپدا ڕۆیشت، بە پەلە سەر زەنشتی خۆی دەکاو دەگەڕێتەوە، واتە: سوێند بەوانە هەموو زیندوو دەکرێنەوە بۆ پاداش و تۆڵە.

(أَيَحۡسَبُ ٱلۡإِنسَٰنُ أَلَّن نَّجۡمَعَ عِظَامَهُۥ القِيامَة) الأية ٣

(أَيَحْسَبُ الإِنسَانُ أَلَّن نَّجْمَعَ عِظَامَهُ)ئایا ئادەمیی پێی وایە کە هەرگیز ئێسکە (ڕزیوەکانی) پاش مردن کۆ ناکەینەوە؟!

(بَلَىٰ قَٰدِرِينَ عَلَىٰٓ أَن نُّسَوِّيَ بَنَانَهُۥ) القِيامَة : الأية ٤

(بَلَىٰ قَادِرِينَ عَلَىٰ أَن نُّسَوِّيَ بَنَانَهُ) بەڵێ ئێمە بە توانایین کە تەنانەت نەخشەو خەتی سەر پەنجەکانیشی وەکو خۆی ڕێک و پێک بکەینەوە، بە هەموو نەخش و نهێنیەکانیەوە، لە کاتێکا نەخشەی سەر پەنجەی هیچ کەسێ لە هی کەسێکی تر ناچێ.

١٠٢

عومەری کوڕی خەتاب (ڕ.خ) دەفەرموێت: "من نیگەران نیم لەوەی نزاکەم وەڵام دەدرێتەوە، بەڵکوو نیگەرانی ئەوەم کە ئایا دەتوانم نزا بکەم یان نا، بۆیە ئەگەر (لەلایەن خودای گەورەوە) ڕێنماییم کرابێت بۆ نزاکردن، ئەوا (دەزانم) کە وەڵامەکە لەگەڵیدا دێت."

بیرخستنەوە نەک ئامۆژگاری:

١. تۆ ئەوەندە بەهێزیت کە دەتوانیت بەرگەی ئەم تاقیکردنەوەیە بگریت، ئەگەر وا نەبوایە خودای گەورە ئەم تاقیکردنەوەیەی پێ نەدەدایت.

٢. خودا لە هەموو کەسێک و تەنانەت لە خودی خۆشت زیاتر خۆشیدەوێیت.

٣. ڕەنگە ئازارەکانت بە جۆرێک لە جۆرەکان نیعمەتێک بن کە تەنها ئەو دەیزانێت. دەبێت متمانەت هەبێت.

٤.

٥. داوای شیفا لە خودای گەورە بکە، بەڵام گومان لە بایەخدانی مەکە بۆ تۆ.

٦. نزاکانت لەلای ئەو ئازیزترن وەک لەوانەی وەک تۆ تاقینەکراونەتەوە.

١٠٣

سروشتی ئەم دونیایە ئەوەیە کە بێکەموکوڕی نییە. واتە هەندێک جار بە ئازاردا تێدەپەڕین، بەڵام هەموو کەسێک بە قۆناغی چاکبوونەوەدا تێناپەڕێت.

هەر لە سەرەتای ژیانمانەوە بە قۆناغی ئازاردا تێدەپەڕین بۆ ئەوەی فێربین و گەشە بکەین. کۆرپە دەبێت لە ئاسوودەیی منداڵدان دەربچێت بۆ ئەوەی بێتە ئەم جیهانەوە. منداڵی ساوا دەبێت فێری وەستان و کەوتن، وەستان و کەوتن، وەستان و کەوتن بێت، بۆ ئەوەی بتوانێت بڕوات.

کاتێک ئازارمان پێدەگات، سەرنجمان لەسەر خۆپەسەندیمانە. ئێمە ئەوەندە سەرنجمان لەسەر ئازارەکانمانە، کە دەرەوەی ئازارەکانمان نابینین و لەو بارەدا ئێمە چاکبوونەوەی خۆمان کۆتایی پێدەهێنین. مرۆڤ دەتوانێت تێبگات بۆچی، بەڵام

لە کۆتاییدا کارەکە لەسەر خۆت خراپتر دەکەین، برینەکە هەڵدەکەنی. بەڵام گرنگە لێرەدا ئەوە بڵێین کە ئەمە ئازار و خەم و پەژارەت ناڕەوا ناکات. هەست و سۆزەکانمان ڕەوان، چونکە خودای گەورە دروستی کردوون.

لێدوانێکی مەترسیدارە کە ئەو باوەڕە دروست بکەیت کە مرۆڤ نابێت هەرگیز دڵتەنگ بێت. پێغەمبەران خۆیان هەستیان بە دڵتەنگی کردووە؛ لە ڕاستیدا ڕۆژی تائیف لە ساڵی خەمدا ڕوویدا! خودای گەورە داوامان لێناکات هەستەکانمان سەرکوت بکەین، چونکە خزمەت بە ئامانجێک دەکەن. یەعقوب (سەلامی خودای لەسەر بێت) ئەو یوسفی (سەلامی خودای لەسەر بێت) لەدەست دا و لە خەم و پەژارەدا کوێر بوو. ئەمەش نکۆڵی لەو داستانە دەکات کە دەڵێت گریان و خەم و پەژارە لە نەبوونی ئیمان یان ئارامگرییەوەیە، بەڵکوو گریان بۆ خودا خێراترین ڕێگایە بۆ چاکبوونەوە. لە قورئاندا بە دۆخی تَضَروع وەسف کراوە- دۆخێکی بێفیزی و پێویستییە بە خودا.

باوەڕدار لە هەندێک کاتدا هەست بە دڵتەنگی دەکات، بەڵام نابێت بێهیوا بێت. نائومێدی و بێهیوابوون لە شەیتانەوەیە.

ئەمەیە کە ئیمان بۆ باوەڕدار دەیکات - دەمانباتە سەر هێزی نزا. چەقی نزا هیوایە بە خودا. یەکێک لە هەڵە گەورەکان

کە لە نزاکانماندا ئەنجامی دەدەین، سنووردارکردنی خودایە. پێدانی خودای گەورە بێکۆتایە، هیچ شتێک بۆ ئەو ئەستەم نییە. زەکەریا) سەلامی خودای لەسەر بێت (ئەم وانە گرنگە لە مریەمەوە) سەلامی خودای لەسەر بێت (فێربوو. کاتێک بینی ڕاستەوخۆ پێدانی لە خودای گەورە وەرگرتووە)میوە لە دەرەوەی وەرزی خۆی(، داوای منداڵی لە خودا کرد هەرچەندە پیر بووە و ژنەکەی نەزۆک بوو. هەرگیز توانای خودای گەورە سنووردار مەکە بۆ پێدانت. هەرگیز بەزەی خودای گەورە سنووردار مەکە. کاتێک داوا دەکەیت بەبێ سنووردارکردن داوا بکە. کلیلی نزا، هیوایە. هەرگیز لەدەستی مەدە.

١٠٤

شاعیرێکی ژیر وتی: "ڕۆحم کە خاوەنی شتەکانە خۆی کۆچ دەکات، کەواتە بۆچی لەسەر خاوەندارێتییەک بگریم کاتێک دەڕوات؟"

(وَلَا تَدْعُ مَعَ ٱللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ كُلُّ شَىْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُۥ لَهُ ٱلْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ) القصص: الأية ﴿٨٨﴾

(كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ) هەموو شتێک تیا دەچێت جگە لە ڕووخساری پیرۆزی ئەو نەبێ.

(إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى ٱلْأَرْضِ زِينَةً لَّهَا لِنَبْلُوَهُمْ أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا) الكهف: الأية ﴿٧﴾

(إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ زِينَةً لَّهَا) هەرچی لەڕووی ئەم زەوییدایە ئێمە کردومانە مایەی جوانیی و ڕازاندنەوە بۆیی و دەرەنجام هەموویشی تیا دەچێت.

(لِنَبْلُوَهُمْ أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا) بۆ ئەوە تاقییان بکەینەوەو دەرکەوێ کامیان کاروکردەوەی جوانترو باشتردەکات؟ واتە: ئەم دنیایە جێگای تاقیکردنەوەی مرۆڤە.

(وَإِنَّا لَجَاعِلُونَ مَا عَلَيْهَا صَعِيدًا جُرُزًا) الكهف: الأية ٨

(وَإِنَّا لَجَاعِلُونَ مَا عَلَيْهَا صَعِيدًا جُرُزًا) بێگومان ئێمە ئەوەی لەسەر ئەم زەویەدایە تەختی دەکەین و دەیکەینە خاک و خۆڵێکی وشک و بێ گژوگیاو، هیچ سەوزایی و، خێرو بێرێکی تیا ناهێڵین.

١٠٥

ڕێگە بدە ڕۆژەکان خۆیان بڕۆن

با ڕۆژەکان خۆیان بڕۆن و بەو شێوەیە بکەن کە ئارەزوو دەکەن و بەهێز بمێنەرەوە کاتێک بڕیارەکان بڕیاری لەسەر دراوە مەترسە لەوەی لە شەودا چی ڕوودەدات، چونکە کاروباری دونیا هەمیشەیی نییە، مرۆڤێکی بەهێز بە لە ڕووبەڕووبوونەوەی بەڵاکاندا با سروشتی تۆ سروشتی میهرەبانی و ڕاستگۆیی بێت.

ئەگەر هەڵەکانت لە بەرچاوی خەڵکیدا زۆر بوون و خۆزگە دەخوازیت کە بشاردرێنەوە، پاشان بزانە میهرەبانی هەموو هەڵەکان دادەپۆشێت چەند هەڵە لە لایەن میهرەبانییەوە بە شاراوەیی دەهێڵدرێتەوە!

نە هیچ خەمێک بۆ هەمیشە بەردەوام دەبێت، نە هیچ خۆشییەک

نە لە هەژاری یان دەوڵەمەندیدا نامێنێتەوە لە چاوچنۆکەکانەوە هیوای بەخشندەیی نادرێت، چونکە هیچ ئاوێک لە ئاگردا بۆ تینووەکان بوونی نییە ڕزقەکەت کەم نابێتەوە بەهۆی دواکەوتنی ژیانەوە و ناتوانرێت زیاد بکرێت بەهۆی پەلەکردنەکەتەوە ئەگەر لە دڵتدا ڕازیبوونت هەبێت، پاشان تۆ و ئەوانەی خاوەنی دونیان یەکسانن بۆ ئەو کەسەی کە مردن لەسەر ئاسۆی دادەبەزێت، نە هیچ زەوییەک نە هیچ ئاسمانێک، ناتوانێت پارێزگاری لێ بکات.

بە دڵنیاییەوە زەویی خودای گەورە فراوانە بەڵام ئەگەر بڕیار دابەزی، ئەوا بڕیارەکە بەرتەسک کراوە لێ گەڕێ ڕۆژەکان ئەوانە بن کە لە هەموو کاتێکدا خیانەتت لێدەکەن چونکە هیچ چارەسەرێک ناتوانێت سوود بە مردن بگەیەنێت

١٠٦

ئامۆژگاری لە ئیمام ئیبن قەیم : "هاوڕێ (بە واتای وشەیی) هاوبەشی تێکۆشانەکانت نابێت، ئازیزێکیش ناتوانێ لەڕووی جەستەییەوە ئازارەکانت لێ لاببات، کەسێکی نزیکیشت لەبری تۆ شەو بێدار نابێت. بۆیە چاودێریی خۆت بکە، خۆت بپارێزە، خۆت پەروەردە بکە و زیاتر مەدە بە ڕووداوەکانی ژیان لەوەی کە بەڕاستی شایەنێتی. بەدڵنیاییەوە بزانە کاتێک دەشکێیت، کەس چاکت ناکاتەوە جگە لە خۆت. کاتێک شکستت هێنا، کەس سەرکەوتنت پێ نابەخشێت جگە لە ئیرادەت. توانای تۆ بۆ دووبارە وەستانت و بەردەوامبوونت بەرپرسیارێتیی تۆیە. لە چاوی خەڵکدا بەدوای بەهای خۆتدا مەگەڕێ؛ لە ناو دەروونتدا بەدوای بەهای خۆتدا بگەڕێ. ئەگەر دەروونت ئارام بێت، ئەوا بەرز دەبیتەوە، ئەگەر بەڕاستی خۆت بناسیت، ئەوا ئەوەی دەربارەی تۆ دەوترێت زیانت

پێناگەیەنێت.

نیگەرانییەکانی ئەم ژیانە هەڵمەگرن، چونکە ئەمە بۆ خودایە. نیگەرانییەکانی ڕزق و ڕۆزی هەڵمەگرن، چونکە لە خودای گەورەوەیە. دڵەڕاوکێ بۆ داهاتوو هەڵمەگرن، چونکە لەدەستی خودادایە. یەک شت هەڵبگرە: ڕازیکردنی خودا. چونکە ئەگەر تۆ دڵی ئەو ڕازی بکەیت، ئەویش ڕازیت دەکات، بەدیت دەهێنێت و دەوڵەمەندت دەکات.

لە ژیانێکدا مەگری کە وای کرد دڵت بگری. تەنها بڵێ: خودایە لە ژیان و قیامەتدا بە چاکە قەرەبووم بکەرەوە. دڵتەنگی بە سوجدەیەک دەڕوات. بەختەوەری لەگەڵ نزایەکی دڵسۆزدا دێت. خودای گەورە ئەو چاکەیە لەبیر ناکات کە ئەنجامی دەدەیت، نە ئەو چاکەیە لەبیر دەکات کە لەگەڵ کەسانی تر کردووتە و نە ئەو ئازارەی لێت لابردوون. هەروەها ئەو چاوەش لەبیر ناکات کە خەریک بوو بگری، بەڵام تۆ بە پێکەنینت هێنا.

ژیانت لەگەڵ ئەم بنەمایەدا بژی: چاک بە تەنانەت ئەگەر چاکەش وەرنەگریت، نەک لە پێناوی ئەوانی تردا، بەڵکوو لەبەر ئەوەی خودای گەورە ئەو کەسانەی خۆشدەوێت کە چاکە دەکەن."

١٠٧

پێغەمبەر (ﷺ) دەفەرموێت: بەڕاستی گەورەیی پاداشت پەیوەستە بە سەختیی تاقیکردنەوەکەوە. بەڕاستی گەر خودای گەورە هەرکەسێکی خۆش بوێت، تاقی دەکاتەوە. هەرکەسێک بە تاقیکردنەوەکە ڕازی بێت، ڕەزامەندیی ئەو بەدەست دەهێنێت. هەرکەسێک لێی بێزار بێت، ڕقی ئەو بەدەست دەهێنێت."

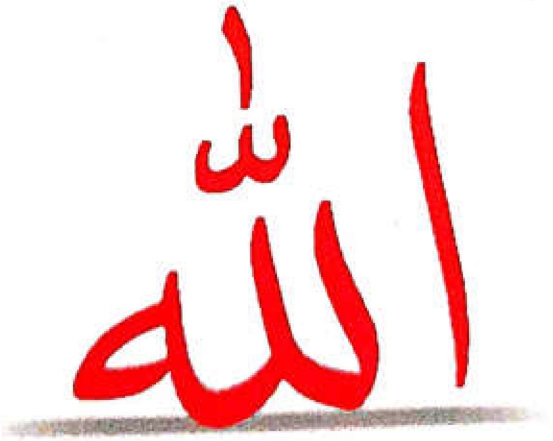

He Is The Hope Of Every Hopeless Heart ❤

١٠٨

ئیمام ئیبن قەیم لیستی ١٠ ڕێگای بەدەستهێنانی خۆشەویستیی خودا:

١- خوێندنەوەی قورئان بە بیرلێکردنەوە و تێگەیشتن لە واتاکەی.

٢- گەڕان بۆ نزیکبوونەوە لە خودای گەورە بە ئەنجامدانی کارە خۆویستییەکان دوای ئەنجامدانی فەرزکان، چونکە ئەوە مرۆڤ بەرەو بەرزترین ئاستەکانی خۆشەویستی دەبات.

٣- یادکردنەوەی خودا لە هەموو بارودۆخێکدا - بە کات و دڵ و کردارەکانت، پشکی مرۆڤ لەو خۆشەویستییە تا ڕادەی پشکی یادکردنەوەکەیەتی.

٤- کاتێک خواستەکانت بەهێزە ئەوەی ئەو خۆشیدەوێت پێت باشتر بێت لەوەی تۆ خۆشتدەوێت.

٥- ڕێگە بە دڵت بدە بیر لە ناو و تایبەتمەندییەکانی بکاتەوە.

٦- بیرکردنەوە لە یارمەتی و بەخشیشە زۆرەکانی، چ ئەوانەی کە دیارن و چ ئەوانەی کە شاراوەن، چونکە ئەوە دەتبات بەرەو خۆشەویستیی ئەو.

٧- نەرمکردنی دڵت وەک ئەوەی پەرستنی خودایە.

٨- تەنیابوون لەگەڵیدا لە پەرستشدا، کاتێک لە کۆتا سێیەکی شەودا دادەبەزێت و ئەمەش واتە پاڕانەوە لێی، خوێندنەوەی وتارەکەی، وەستان بە هەموو دڵسۆزی و بە ڕەوشت و بە ملکەچییەکی باشەوە. پاشان بە تەوبە و داوای لێخۆشبوون کۆتایی بەوە بهێنیت.

٩- دانیشتن لەگەڵ ئەو کەسانەی کە ڕاستگۆن لە خۆشەویستییاندا بۆ خودای گەورە.

١٠- دوورکەوتنەوە لە هەموو ئەو شتانەی بەربەست لە نێوان دڵ و خودادا دروست دەکەن.

١٠٩

ئیبن جەوزی ... ..لە نوسینەکەیدا دەفەرموێت: "مالیکی کوڕی دینار فەرموویەتی: بە ئەندازەی ئەوەی خەمبار دەبیت بۆ دونیا، ترسی ڕۆژی قیامەت دڵت بەجێدەهێڵێت. بەم شێوەیە وەک دیارە کە خەم هاودەمی دڵی چاکەکارانە، بۆیە پێویستە خۆمان لە خەم و پەژارەی لەڕادەبەدەر بەدوور بگرین. ئەمەش لەبەر ئەوەیە کە مرۆڤ دەبێ هەست بە دڵتەنگی بکات سەبارەت بەو شتانەی لەدەستی داوە و پێشتر ڕێگەی گەڕانەوەم ڕوون کردووەتەوە.

باشترین چارەسەری خەم ئەوەیە کە بزانیت مرۆڤ ناتوانێت ئەوەی لەدەستی داوە بیهێنێتەوە، بەڵکوو بە هەستکردن بە دڵتەنگی بەدبەختیەکی دیکە زیاد دەکات بۆ ئەو بەدبەختییەی کە هەیەتی لە کۆتاییدا دوو بەدبەختی دروست دەکات. نابێت بەدبەختییەکە قورستر بکرێت بە خەمخواردن لێی، بەڵکوو

دەبێت ئاسان بکرێت و لاببرێت. ئیبن عامر فەرموویەتی: "ئەگەر خودای گەورە شتێکی لێت سەندەوە، سەرقاڵی هەر شتێک بە کە وات لێ نەکات بیری لێبکەیتەوە." سەرەڕای ئەوەش، ئەوەی خودای گەورە پێت دەبەخشێت لەبری ئەوەی لێت سەندراوەتەوە ئەوە ئاسانتر دەکات. بەڵام ئەگەر شتێک نەبێت کە بتوانێت کارەکە ئاسانتر بکات، ئەوا مرۆڤ دەبێت تێبکۆشێت بۆ ئەوەی خەم و پەژارە لە دڵی خۆی دوور بخاتەوە.

بزانە ئەوەی بانگەوازی خەم و دڵتەنگی دەکات، ئارەزوی خۆپەسەندییە نەک مێشک، بە سادەیی لەبەر ئەوەی مێشک بانگی ئەو شتە ناکات کە سوودی نییە. پێویستە مرۆڤ بزانێت کە لە کۆتاییدا بابەتەکە، دوای ماوەیەک ئاسانتر دەبێت، بۆیە پێویستە هەوڵبدات ئەو شتە بهێنێتە پێشەوە کە بڕیارە ئەو کاتە ڕووبدات)ئەوە ئاسوودەییە(بۆ ئەوەی لە کاتی سەختیدا ئاسوودە بێت، تا ئەو کاتەی ئاسانکاری و ئاسوودەییەکی وا دێتە بەرهەم . یەکێک لەو شتانەی کە خەم و دڵتەنگی ناهێڵێت ئەوەیە کە بزانیت کە هیچ سوودێکیان نییە، هەروەها باوەڕکردن بە پاداشتەکەی و یادکردنەوەی ئەوانەی کە تووشی بەدبەختی خراپتر بوون."

١١٠

ئیبن جەوزی .... باس لە خەم و نیگەرانی دەکات: "خەم بە هۆی بەدبەختییەکەوە ڕوودەدات کە لە ڕابردوودا ڕوویداوە، نیگەرانی بەهۆی بەدبەختییەکی چاوەڕوانکراو لە داهاتوودا ڕوودەدات. کاتێک کەسێک هەستی خەمباری هەبێت سەبارەت بە تاوانەکانی ڕابردووی، خەمەکەی سوودی بۆی دەبێت، چونکە لەبەر ئەوە پاداشت دەدرێتەوە. هەرکەسێک خەمی کارێکی چاکی بێت کە ئاواتەخوازە بیکات؛ نیگەرانییەکەی سوودی بۆ ئەویش دەبێت، بەڵام ئەگەر کەسێک خەمبار بێت بۆ شتێک کە لەم جیهانەدا لەدەستی داوە، ئەوا)پێویستە بزانێت(کە شتە لەدەستچووەکە ناگەڕێتەوە و ئەو خەمە زیانی پێ دەگەیەنێت، بۆیە بە شێوەیەکی کرداری زیان بۆ زیان زیاد دەکات، وەک لە بابەتی پێشوودا ئاماژەم پێ کردووە.

مرۆڤی چاونەترس پێویستە خۆی بپارێزێت لەوەی کە دەبێتە هۆی خەم و پەژارە و ئەوەش لەدەستدانی شتێکە کە خۆشی دەوێت. کەواتە هەرکەسێک شتی زۆری هەبێت کە خۆشی دەوێت، خەمەکەی زیاتر دەبێت و هەرکەسێک شتە خۆشەویستەکانی کەم بکاتەوە، بەوپێیە خەمەکەشی کەم دەبێتەوە. ڕەنگە کەسێک بڵێت، کاتێک هیچ شتێکی خۆشەویستم نییە، بەڵام منیش هێشتا خەمم هەیە. ئێمە جەخت لەسەر ئەمە دەکەینەوە، بەڵام پێی دەڵێین: خەم و پەژارەی تۆ بەهۆی نەبوونی کەسێکی خۆشەویستەوە، تەنانەت یەک لەسەر دەی ئەو خەمە نییە، کە ئەو کەسەی کەسە خۆشەویستەکەی لەدەست داوە ئەزموونی دەکات. ئایا تێبینیت نەکردووە ئەو کەسەی منداڵی نییە لە خەمدا دەژی، بەڵام بەقەد ئەو کەسە نا کە منداڵەکەی لەدەست داوە؟ جگە لەوەش کاتێک مرۆڤ خووی بەو شتانەوە گرت کە خۆشی دەوێن و بۆ ماوەیەکی زۆر چێژی لێی وەرگرتن، ئەوە دەست بەسەر دڵیدا دەگرێت، بۆیە کاتێک لەدەستیان دەدات هەست بە تاڵیی لەدەستدانیان دەکات کە لە هەموو ئەو ڕەزامەندییەی لە ژیانیدا هەیبووە گەورەتر دەبێت.

ئەمەش لەبەر ئەوەیە کە ئازیزەکە هاوتایە لەگەڵ خودا هەروەک چۆن تەندروستی هاوتایە لەگەڵیدا، ئەمەش دەبێتە هۆی ئەوەی خود ڕەزامەندی نەدۆزێتەوە جگە لە ناویدا،

چونکە ئامادەنەبوونی ئەو وەڕسدەکات.

شاعیرێک دەڵێ: ژیر خەیالی خۆی دەکات لەو کۆسپەدا پێش ئەوەی تووشی ببێت، ئەگەر لەناکاو بەسەریدا بێت سەرسامی ناکەن، چونکە پێشتر خەیالی کردبوون و نەزان متمانەی بە ڕۆژەکان هەیە و لەناوچوونی ئەوانەی پێش ئەو هاتوون لەبیر دەکات.

هەر لەبەر ئەمەشە کە خود خەمبار دەبێت بە لەدەستدانی، زۆر زیاتر لەوەی کە شادمان دەبێت بە ئامادەبوونی، چونکە خودی ناوەوە باوەڕی وایە مافی خاوەندارێتیی هەیە بۆ ئەوەی هەیەتی. بۆیە مرۆڤی ژیر پێویستە چاودێریی نزیکیی نێوان خۆی و خۆشەویستەکەی بکات بۆ ئەوەی دڵنیابێت لەوەی بە شێوەیەکی مامناوەندانە هاوسەنگ دەمێنێتەوە. لەگەڵ ئەوەشدا، ئەگەر ئەو شتە داوا بکات کە خەم بەدوای خۆیدا دەهێنێت)هەندێک شت یان هەندێک کەس(، ئەوا چارەسەرەکە سەرەتا باوەڕکردنە بە قەدەر و ئەوەی کە خودای گەورە قەدەری پێشوەختەی بۆ دابنێت ڕوودەدات. پاشان بزانێت کە ژیان لەسەر ناخۆشی دامەزراوە، هەموو بینا دروستکراوەکان لە کۆتاییدا وێران دەبن. هەموو کۆبوونەوەکان لە کۆتاییدا بەجێدەهێڵن و هەرکەسێک مانەوەی ئەو شتەی بوێت کە بەردەوام نابێت وەک ئەو کەسە وایە دەیەوێت ئەوەی کە

بوونی نییە بوونی هەبێت بۆیە نابێت ئەوەی بۆ ئەو دروست نەکراوە لە ژیان داوا بکات.

شاعیرێک دەڵێت: "ئەوە (ژیانی دونیا) لەسەر ناخۆشی دامەزراوە، بەڵام تۆ دەتەوێت، خاڵی بێ لە زیان و ناخۆشی؛ مرۆڤ دەبێ خەیاڵ بکات کە ئەوەی بەسەریدا هاتووە چەند هێندە دەبێت، چونکە کاتێک کە ئازاردەکێشێت بۆی ئاسانتر دەبێت. خووی باربەرە (حەماڵ) زیرەکەکانە کە شتێکی قورس بخەنە سەر ئەو شتەی کە هەڵیدەگرن، پاشان دوای چەند هەنگاوێک، ئەو شتە قورسە لاببەن، چونکە ئەمە وا دەکات هەست بە سوکبوونی ئەوە بکەن کە هەڵیان گرتووە. هەروەها مرۆڤ دەبێت لە کاتی خۆشگوزەرانیدا چاوەڕێی هێرشی تەنگانە بکات بۆ ئەوەی ئەگەر هەر تەنگانەیەک بەسەریدا هات، بیر لەوە بکاتەوە کە چی دەمێنێتەوە لەبری ئەوەی چی لەدەست داوە، بۆ ئەوەی کاتێک بەشێک لەوە بەسەریدا هات زۆر ئاسان بێت بۆی. نموونەیەک بۆ ئەمە، کە کەسێک بڕێک پارە لەدەست دەدات، ئەوەی دەمێنێتەوە، دەیژمێرێت. پاشان ئەوەی دەمێنێتەوە بە قازانجی دەزانێت. یان ئەگەر کەسێک بە خەیاڵیدا هات کە بینایی چاوی لەدەست دەدات، بۆیە کاتێک کە تووشی نەخۆشیی چاو بوو، بەرگەگرتنی ئەم نەخۆشییە بۆی ئاسان دەبێت؛ بە هەمان شێوە بۆ بابەتە زیانبەخشەکانی دیکەش."

١١١

"ئەو کەسەی پێچەوانەی ویست و ئارەزووەکانی دەڕوات، شەیتان لە سێبەرەکەی هەڵدێت."

لە لایەکی ترەوە ئەو کەسەی شوێن ویست و ئارەزووەکانی دەکەوێت، هەست بە زەلیلی و بێنرخی و بێبایەخی دەکات. ئەوە سزایەکە کە خودای گەورە بڕیاری لەسەر داوە بۆ ئەو کەسانەی کە سەرپێچیی دەکەن.

وەک ئیمامی حەسەن ...فەرموویەتی: "تەنانەت ئەگەر بچنە سەر باشترین چیاش، هەرگیز کاریگەریی تاوان لێیان دوور ناکەوێتەوە. خودا پێداگری دەکات لەسەر ئەوەی ئەو کەسەی سەرپێچی بکات زەلیل دەبێت."

خودای گەورە و شکۆمەند، هێزی بەستووەتەوە بە گوێڕایەڵی بۆ خودا و زەلیلیشی بەستووەتەوە بە سەرپێچیکردنی خوداوە

خودای گەورە دەفەرموویت:

(يَقُولُونَ لَئِن رَّجَعْنَآ إِلَى ٱلْمَدِينَةِ لَيُخْرِجَنَّ ٱلْأَعَزُّ مِنْهَا ٱلْأَذَلَّ وَلِلَّهِ ٱلْعِزَّةُ
وَلِرَسُولِهِۦ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلَٰكِنَّ ٱلْمُنَٰفِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ)

المُنافِقُون : الأية ٨

(وَلِلَّـهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ) ڕێزو عیززەت و گەورەیی هەر بۆ خواو بۆ پەیامبەرەکەیی و بۆ باوەڕ دارانە.

Description

بسم الله الرحمن الرحيم
🤍چەناڵێک تایبەت بە کتێب و بابەتی جیاواز🤍

ئەم کتێبە لەلایان سارا نامیق کراوە بەpdf
پێویستی بە دوعایە دوعای خێری بۆ بکەن

چەنال
https://t.me/tanyahaji7

بۆ ڕاوبۆچون و پسیار بۆ کتێب مەینێرە↓
@tanyahaji22

ئەکاونت↓
https://linktr.ee/tanyahaji22

t.me/tanyahaji7

Allah

is a Hope for Hopeless Hearts

دەزانی قورئان فێری چیم دەکات؟ قورئان فێرم دەکات کە پیاوێکی دەوڵەمەند بە شێوەیەکی باوەڕ پێنەکراو دەتوانێت شکستخواردوو بێت (فیرعەون) و پیاوێکی بێماڵ و حاڵ دەتوانێت سەرکەوتوو بێت (پێغەمبەر ئیبراهیم سەلامی خوای گەورەی لەسەر بێت). فێرم دەکات سەرکەوتن پەیوەندی بە سامانەوە نییە و شکست پەیوەندی بە هەژارییەوە نییە.

Bakhtiary Bookshop
ktebxanay_baxtiari
0750 500 0122
4000 IQ